

Nordisk
kulturkontakt

Så upptäcker barnen de nordiska bilderböckerna

KVALITATIVA EFFEKTER AV STÖDRESURSER TILL LÄSFRÄMJARE

Innehåll

FÖRORD	3
FÖRFATTARENS FÖRORD	4
SAMMANFATTNING	5
INLEDNING	7
Bakgrund	8
Syfte	9
Rapportens disposition	10
DET NORDISKA SAMARBETET	11
Nordisk kulturkontakt och Den nordiska bokslukaren	11
Samarbetsministrarnas projektuppdrag till Nordisk kulturkontakt	12
STUDIENS DESIGN	13
Problemområde och problemställning	13
Den kvalitativa metoden som referensram	14
Studiens olika delar	16
Studiens genomförande	17
RESULTATREDOVISNING	19
Attityd- och kunskapsmätning referensgruppen – enkät ett	19
Attityd- och kunskapsmätning i referensgruppen – enkät två	23
Attityd- och kunskapsmätning i referensgruppen – enkät tre	25
Två verktyg i den externa kommunikationen – webbplatsen och projektets frontfigur	37
Process, resultat och utveckling – arbetsgruppen	43
Utvecklingsstrategiska perspektiv – styrgruppens forskare	52
KONKLUSIONER	56
REFERENSER	62
APPENDIX	64

FÖRORD

Barn är fördomsfria bokkonsumenter, och bilderboken en fantastisk förmedlare av budskap, också över språkgränserna. Läsfrämjandeprojektet *Den nordiska bokslukaren* kom till i gränslandet mellan dessa två faktum. Projektet skapar pedagogiskt material till nordiska bilderböcker, gratis och på alla nordiska språk.

Pilotfasen för *Den nordiska bokslukaren* pågick under åren 2021–2023 med finansiering från de nordiska samarbetsministrarna. Nordisk kulturkontakt valde att komplettera projektet med en följeforskningsmodul för att få reda på om metoden är lämplig för att uppfylla huvudmålet på sikt: Att sänka tröskeln för vuxna att läsa nordiska bilderböcker med barn.

Med professionella högläsare som primär målgrupp, däribland lärare, småbarnspedagoger och bibliotekarier, bidrar *Den nordiska bokslukaren* till att möjligast många barn nås av litteraturen. För läsfrämjaren erbjuder projektets stödmaterial inspiration och alternativa närmandesätt till den nordiska bilderboksskatten.

Läsning skapar referensramar, trygghet och gemenskap närhelst vuxna läser för eller med barn. Läsglädjen som kommer på köpet är en förutsättning för barnens livslånga lärande och en nyckel till litteraturen som medskapare av förståelse, empati och i förlängningen även demokrati.

Som läsfrämjandeprojekt utgör *Den nordiska bokslukaren* därför god grogrund för ett vidare nordiskt läsfrämjandearbete. Det är min varma förhoppning att denna forskning ger upphov till ytterligare nordiska insatser och ingångar till vidare forskning på området.

Gitte Grønfeld Wille

Direktör på Nordisk kulturkontakt

FÖRFATTARENS FÖRORD

Denna publikation har kommit till i god dialog med Nordisk kulturkontakt och här vill jag särskilt tacka Mikaela Wickström, projektledare för Den nordiska bokslukaren, och kommunikationschef Heidi Orava som gett värdefulla synpunkter på manusutkast och varit ett stort stöd igenom projektet. Docent Maria Österlund i styrgruppen för projektet har i egenskap av fackexpert och forskare inom området bidragit med insikter och klokskap.

Under arbetets gång har det varit möjligt för respondenterna att svara på enkäter på något av de skandinaviska språken svenska, danska och norska, alternativt på engelska. Svaren har jag översatt till det slutliga svenska manuskriptet.

Tack till Carl Lundgren för support med produktion av elektroniska enkäter, modellgrafer och tabeller samt översättningar av dessa mellan svenska och engelska.

För kvarstående oklarheter och eventuella fel ansvarar jag själv.

Efter att under åtta år ha varit verksam som senior rådgivare inom kultur- och medieområdet på Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn har det varit ett nöje att återigen arbeta nordiskt och följa arbetet med att föra ut nordiska bilderböcker till barn tillsammans med projektets pedagogiska stödresurser, såsom beskrivet i denna publikation.

Per Lundgren

Författare

SAMMANFATTNING

Syftet med denna rapport är att genom en kvalitativ studie av Nordisk kulturkontakts pilotprojekt *Den nordiska bokslukaren* bidra med kunskaper och insikter kring hur projektet upplevts av de grupper som projektet huvudsakligen samverkat med.

Frågeställningarna som rapporten sökt besvara är:

- huruvida projektet *Den nordiska bokslukaren* uppfyller de intentioner som låg till grund för beslutet om finansiering som de nordiska samarbetsministrarna fattade.
- vilka kvalitativa effekter i samband med läsning av nordiska bilderböcker för barn som kunnat identifieras genom de pedagogiska stödresurserna i projektet *Den nordiska bokslukaren*.

Den första frågeställningen – avseende intentionerna bakom beslutet om finansiering, kan förstås genom Nordisk kulturkontakts övergripande uppdrag såsom det framgår av Nordisk kulturkontakts stadgar: "Med respekt för barn och ungas egna villkor ska Nordisk kulturkontakt stimulera deras nyfikenhet på och kunskap om andra nordiska länders kultur, språk och samhällen" och kopplas till projektets övergripande syfte:

Genom att till det övergripande uppdraget knyta det enskilda projektets syfte, framgår intentionerna: "Den nordiska bokslukaren vill sänka tröskeln för vuxna att läsa barnlitteratur från andra nordiska länder med barn. Genom att producera pedagogiskt stödmaterial till aktuella nordiska bilderböcker skapar projektet en tidig kontaktyta till de nordiska ländernas bokskatt för barn, med hjälp av läsande vuxna".

Den andra frågeställningen utgår ifrån de kvalitetsmål som projektet angett i projektbeskrivningen till beslutsfattarna och summeras så här:

- Det pedagogiska stödmaterialen håller hög kvalitet.
- Materialet får en god spridning genom e-distribution och strategiska samarbetspartners.
- Materialet upplevs som relevant.

- Materialet utarbetas och kvalitetsgranskas av pedagoger och andra professionella läsfrämjare i den nordiska arbetsgrupp som ska producera materialet.
- Spridningen kan mätas genom analys av webbplatstrafik och nedladdningar i förhållande till geografiska områden samt genom strategiska samarbetspartners i respektive land.
- En nollmätning som pejar målgruppernas attityder till nordisk barn- och ungdomslitteratur, alternativt annan relevant följeforskning, genomförs vid lanseringen och följs upp i slutet av projektperioden.
- Goda möjligheter för uppföljning av trafik och nedladdningar byggs in i webblösningarna. Strategiska partners och prioriteringar för den elektroniska distributionen tänks in i distributionsplanen.

INLEDNING

”

Den nordiska bokslukaren vill sänka tröskeln för vuxna att läsa barnlitteratur från andra nordiska länder med barn. Genom att producera pedagogiskt stödmaterial till aktuella nordiska bilderböcker skapar projektet en tidig kontaktyta till de nordiska ländernas bokskatt för barn, med hjälp av läsande vuxna.

– Ur webbplatsen bokslukaren.org

Den nordiska bokslukaren är ett läsfrämjandeprojekt som vänder sig till vuxna som läser bilderböcker för barn i åldrarna 0–12 år.

I projektets treåriga pilotfas ligger fokus på att sprida kunskap om och tillgängliggöra de nordiska bilderböcker som varit nominerade till eller vunnit Nordiska rådets pris för barn- och ungdomslitteratur genom att utveckla, utarbeta och tillhandahålla pedagogiska handledningar på flera nordiska språk till böckerna.

Projektet har inte finansierat konkreta läsaktiviteter i länderna. De nordiska husen och instituten har varit inställda på att använda materialet i sin egen verksamhet och på så sätt bidra till spridningen.

Syftet har varit att låta en nordisk arbetsgrupp utarbeta manualer för läsning av bilderböcker på tre olika svårighetsnivåer för barn uppdelat i nivåerna liten, mellan och stor.

Bilderböckerna i rapporten utgörs av böcker nominerade till Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris från 2013–2023, vid publiceringen av denna rapport sammanlagt 56 st.

Projektet innefattar även samarbete med de nordiska kulturinstitutionerna i Reykjavik (NOREY), Torshavn (NLH), Nuuk (NAPA) och Mariehamn (NIPÅ), samt med ytterligare fler aktörer genom den nordiska arbetsgruppens breda nätverk.

Forskningsuppdraget har inneburit att genomföra en kvalitativ studie genom följeforskning av projektet *Den nordiska bokslukaren*.

Uppdragets framskridande har redovisats för projektets styrgrupp vid flera tillfällen under perioden samt till projektledning och kommunikationsansvarig.

Rapportens resultat publiceras och förmedlas av Nordisk kulturkontakt genom Nordiska ministerrådets digitala publikationsportal NordPub och tillhandahålls för nedladdning från Nordiska ministerrådets hemsida^[1] och på Nordisk kulturkontakts webbplats.

I det nordiska kulturpolitiska samarbetsprogrammet 2021–2024 betonas att forskningsbaserade utredningar samt kultur- och mediestatistik ska säkerställa att politikutvecklingen inom kultursamarbetet är kunskapsbaserad och relevant.

Denna publikation vill bidra till detta.

Bakgrund

På uppdrag Nordisk kulturkontakt har författaren genomfört en kvalitativ studie med ett flertal grupper och individer bestående av enkäter, djupintervjuer, och litteraturstudier. Härigenom har studien kunnat se på hur det pedagogiska stöd materialet tagits emot, använts och vidareutvecklats och hur olika strategier i relation till litteraturbruket sett ut hos det pedagogiska materialets användare.

En skattning av hur projektets referensgrupp med läspedagoger förändrat attityder och kunskaper från första noll-mätningen via mitt- och slutmätning har genomförts.

Från projektets webbplats har mätbara data inhämtats och funktionen analyserats.

Detta samlade underlag har utgjort bas för att verifiera huruvida projektet *Den nordiska bokslukaren* uppfyller de intentioner och kvalitativa mål som låg till grund för projektbeslutet.

Undertecknads egen arbetsbakgrund och perspektiv i denna rapport kan efter akademisk utbildning^[2] sammanfattas genom tio år inom samhällsvetenskapliga akademien på svenskt universitet, åtta år som seniorrådgivare kultur och medier på Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn, samt kvalitetsbedömning av Nordiska, Baltiska och Europeiska projekt för Universitets- och högskolerådet i Stockholm (UHR).

1. <https://www.norden.org/sv/information/las-mera-om-vara-publikationer>

2. MA in Education Greenwich University London U.K, Stockholm University of the Arts
<https://www.uniarts.se/>

I föreliggande rapport presenteras resultaten från undersökningen.

Ansvar för undersökningens genomförande har helt åvilat författaren. Detta ansvar har därvid innefattat samtliga moment i undersökningsprocessen; från problemutveckling och val av studiens design, utarbetandet av frågor och sammanställning av insamlade data, och analys och presentation av data och resultat.

Under arbetets gång har det varit möjligt för respondenterna ifrån hela Norden att svara på enkäter på något av de skandinaviska språken svenska, danska och norska, alternativt på engelska. Svaren har översatts till svenska då det slutliga manuskriptet publiceras på svenska. Citat återges i förekommande fall på de skandinaviska språken.

Under arbetets gång har projektets styrgrupp fortlöpande informerats om studiens framskridande. Projektledningen har fortlöpande informerats om pågående arbete med möjlighet till synpunkter och kommentarer.

Syfte

Undersökningens syfte har som inledningsvis nämndes varit att genomföra en analys av projektet utifrån två grundfrågor, nämligen: *huruvida projektet Den nordiska bokslukaren uppfyller de intentioner som låg till grund för beslutet om finansiering som de nordiska samarbetsministrarna fattade. Samt vilka kvalitativa effekter i samband med läsning av nordiska bilderböcker för barn som kunnat identifieras genom de pedagogiska stödresurserna i projektet Den nordiska bokslukaren.*

Genom ett sådant undersökningsarbete är avsikten att stärka möjligheterna till både intern och extern transparens, samtidigt som förutsättningarna för kunskapsdriven politikutveckling ges ytterligare underlag.

En väsentlig utgångspunkt för detta har varit att tillhandahålla ett kunskapsunderlag som ger möjlighet att bekräfta riktning och verktyg, samtidigt som avvikelser uppmärksammas. I den meningen skall rapporten betraktas som "förändringsinriktad", vilket innebär att mot bakgrund av denna rapport, erbjuda ett relevant underlag för fortsatta diskussioner i kultursamarbetssammanhang, för Nordisk kulturkontakt i förhållande till både Nordiska ministerrådet och ytterligare aktörer med relevans inom området barn- och ungdomslitteratur, liksom i situationer där information om projektet ges genom Nordisk kulturkontakt.

Rapportens disposition

Rapporten är disponerad enligt följande:

- Redovisning av tre attityd- och kunskapsmätande enkäter (noll-mätning, halvtids-, samt slutmätning) riktade till en grupp pedagoger och bibliotekarier som arbetar med barn i läsgrupper, kallad Referensgruppen.
- Redovisning av en enkät med frågor till analys och reflektion till den arbetsgrupp som arbetat med att producera pedagogiskt stödmaterial, kallad Arbetsgruppen.
- Två omgångar strategiska och fördjupande forskningsinriktade skriftliga intervjufrågor till den forskare som ingår i projektets styrgrupp
- En enkät till direktörerna för de nordiska husen och instituten

Resultaten redovisas för respektive delundersökning enligt ovan, samt även i samlad form där ovanstående delar lagts ihop och utfallet analyserats och beskrivits.

Efter inledningen följer en text om hur det nordiska samarbetet är organiserat, följt av en text om Nordisk kulturkontakts projektuppdrag *Den nordiska bokslukaren* tilldelat genom de nordiska samarbetsministrarna.

I kapitlet "Studiens design" redovisas problemområdet för undersökningen, dess konkreta problemställning och dess metodologiska utgångspunkt.

I kapitlet "Resultatredovisning" redovisas resultaten som jämförs mot frågeställningen om vilka kvalitativa effekter i samband med läsning av nordiska bilderböcker för barn som kunnat identifieras genom tillgängliggörandet av de pedagogiska stödresurserna i projektet Den nordiska bokslukaren.

I kapitlet "Konklusioner", kommenteras huruvida projektet Den nordiska bokslukaren uppfyller de intentioner som låg till grund för beslutet om finansiering som de nordiska samarbetsministrarna fattade. Vidare kommenteras de kvalitetsmål som projektet angett i projektbeskrivningen till beslutsfattarna samt sammanfattas projektövergripande iakttagelser kring framtida utveckling.

DET NORDISKA SAMARBETET

Det nordiska samarbetet är världens äldsta samarbete av sitt slag. Samarbetet omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är både politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat. Utgångspunkten är att nordiskt samarbete ska fokusera på områden där en gemensam nordisk insats skapar ett mervärde för de nordiska länderna och deras medborgare.

Den nordiska gemenskapen arbetar för ett förstärkt Norden i världen och är en viktig medspelare i europeiskt och globalt samarbete. Gemensamma värderingar mellan länderna bidrar till att förstärka Nordens position som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Det officiella nordiska samarbetet sker inom ramarna för Nordiska ministerrådet, där regeringarna samarbetar, och i Nordiska rådet, som är parlamentarikernas samarbetsforum. Visionen för det nordiska samarbetet är att vara världens mest hållbara och integrerade region 2030.

Nordisk kulturkontakt och Den nordiska bokslukaren

I Nordiska ministerrådets kulturpolitiska samarbetsprogram 2021–2024 ingår ett strategiskt mandat för Nordisk kulturkontakt. Verksamheten redovisar fortlöpande resultaten i relation till mandatet, till exempel genom rapporter och publikationer^[3]

I stadgarna betonas att konst och kultur är förutsättningar för att människor ska kunna lära känna, närma sig och förstå andra länder, deras befolkning och samhällen. För att Norden ska vara en integrerad region är det avgörande att det finns plattformar som långsiktigt och kontinuerligt utgör och skapar kontaktytor mellan människor och länder.

3. <https://www.nordiskkulturkontakt.org/om-oss/publikationer/>

Nordisk kulturkontakt är, med sin synlighet och närvaro i offentligheten och sina direkta relationer till civilsamhället, en sådan plattform och spelar därmed en strategisk roll i arbetet med att uppnå målen i det kulturpolitiska samarbetsprogrammet och i den handlingsplan för 2021–2024 som är kopplad till Nordiska ministerrådets vision.

Nordisk kulturkontakt ska främja förståelse för och kunskap om konsten och kulturens roll som förutsättning för hållbar utveckling.

I detta ligger bland annat att initiera och förmedla goda exempel och inspirera till grön kulturproduktion, -distribution och -konsumtion. Utbyten mellan konst- och kulturaktörer från olika nordiska länder bidrar till konstnärlig fördjupning och förnyelse, till nätverk och kompetenshöjning och därmed till en konkurrenskraftig kultursektor.

Nordisk kulturkontakt ska facilitera, stödja och vara arena för sådana utbyten.

Den nordiska bokslukaren är ett läsfrämjandeprojekt som vänder sig till vuxna som läser bilderböcker för barn i åldrarna 0–12 år.

En nordisk arbetsgrupp har utarbetat manualer för läsning av bilderböcker på tre olika svårighetsnivåer för barn uppdelat i nivåerna liten, mellan och stor. Bilderböckerna utgörs av böcker nominerade till Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris sedan 2013, i dagsläget sammanlagt 56 st.

Samarbetsministrarnas projektuppdrag till Nordisk kulturkontakt

Utifrån egen budget gör de nordiska samarbetsministrarna sina prioriteringar och beslutade 2020 om att avsätta medel till finansiering av projektet Den nordiska bokslukaren.

Nordiska samarbetskommittén (NSK), de nordiska samarbetsministrarnas ämbetsmannakomité, beslutade utifrån projektbeskrivning från Nordisk kulturkontakt, per capsulam^[4] 10/10 2020 om att avsätta medel för initiativ under det strategiska fokusområdet "Socialt Hållbart Norden" och undermålsättningen "Stärkt insats för barn och ungas kultur- och språkförståelse i Norden" där även projektet *Den nordiska bokslukaren* ingick.

Därpå bekräftade genom ett påföljande beslut de nordiska kulturministrarna (MR-K) i sin tur i en skriftlig procedur att tilldela *Den nordiska bokslukaren* medel avsedda för detta projekt, i april 2021.

4. I skriftlig procedur

STUDIENS DESIGN

Problemområde och problemställning

Inte bara barns men även vuxnas läsvanor har förändrats och med ökande krav och tidsbrist blir läsandet en utmaning, uttrycker Nordisk kulturkontakt i sin projektbeskrivning. Denna utmaning identifieras gång på gång i kontakten med bibliotekarier och andra läsfrämjare. Problematiken har även snappats upp av förlagsbranschen och andra aktörer inom barnlitteraturen runtomkring i världen. Att då kunna ta in böcker på andra nordiska språk i undervisningen, är inte en mindre utmaning, och blir projektets viktiga bidrag till förändring.

Som tidigare nämnts (se avsnittet "Syfte") definieras i föreliggande studie på basis av ovanstående problembeskrivning i projektbeskrivningen två grundfrågor, nämligen: huruvida projektet *Den nordiska bokslukaren* uppfyller de intentioner som låg till grund för beslutet om finansiering som de nordiska samarbetsministrarna fattade. Samt huruvida de kvalitativa målen som projektet uppsatt uppnåtts.

Ett projekt förklaras i Svenska Akademiens Ordbok (SAOL) som ett "planerat arbete av större omfattning". Ett projekt kan mer utförligt beskrivas som ett tillfälligt, tidsbegränsat arbete med bestämd start och avslut med definierade resurser. Att organisera sin verksamhet i projekt innebär bestämda ramar att förhålla sig till avseende tid, budget och resurser.

Alla organisationer och verksamheter liknande Nordisk kulturkontakt har ett intresse av att antingen kunna få ett kvantitativt mått och eller en kvalitativ bedömning över hur verksamheten, eller som i det här fallet ett enskilt projekt, "har fungerat", utöver den självvärdering som naturligen präglar verksamheten.

Detta behov – att synliggöra resultat och anknyta till strategiska mål, uppmärksammas också av de nordiska kulturministrarna i deras strategi^[5].

Ett numera etablerat sätt att få ett mått på genomförda verksamheter och/eller aktiviteter, är att genomföra en kvalitativt inriktad undersökning där "mätning" i numerär bemärkelse inte genomförs.

5. <https://www.norden.org/en/node/59852>

I stället genomförs en uppföljande studie/utvärdering där syftet är att försöka nå fördjupad kunskap om innebörd och mening via tematiskt insamlade data där betydelser eftersökts som kan förklara effekter i form av verkan och påföljd.

Undersökningens konkreta problemställning har varit att söka besvara huruvida projektet *Den nordiska bokslukaren* uppfyller de intentioner som låg till grund för beslutet om finansiering som de nordiska samarbetsministrarna fattade. Och vilka kvalitativa effekter i samband med läsning av nordiska bilderböcker för barn som kunnat identifieras genom de pedagogiska stödresurserna i projektet *Den nordiska bokslukaren*.

Den underliggande följdfrågan har då varit: hur, på vilket sätt, framgår detta.

Den kvalitativa metoden som referensram

En närmast vedertagen uppfattning i dag inom den samhällsvetenskapligt/humanistiskt orienterade vetenskapssynen, är att problemområden inom forsknings- och utredningsverksamhet som skall beforskas, måste relateras till olika omgivningsfaktorer och sammanhang för att fullt ut kunna förstås. Med andra ord skulle man kunna hävda, att såväl forskarens utgångspunkt som fokus under forskningsarbetet bör vara inriktat på att försöka förstå undersökningens problemställning i dess sammanhang. Att formulera och beakta, för studien relevanta sammanhang, är därför väsentligt. Olika typer av kvalitativa data anses därvid särskilt lämpliga. Den analys som görs påverkas av, och bör dra nytta av, undersökarens egen förförståelse och personliga erfarenhet (Gilje/Grimen,1995^[6]).

I föreliggande undersökning har de metodologiska utgångspunkterna hämtats i den kvalitativa metoden. Kvalitativ forskning använder metoder med vetenskapsteoretisk grund i hermeneutik och fenomenologi.

Den kvalitativa forskningen är starkt kopplad till vetenskapsfilosofier där "ontologin" (dvs. synen på hur världen är beskaffad) handlar om att det inte finns en objektiv och enkel och okomplicerad verklighet som bara kan fångas, utan data är beroende och påverkade av bland annat forskarens subjektiva tolkning.

6. Avser författarens helhetsperspektiv på metodfrågan.

Som samhällsforskare är man en del av det man forskar om, dvs samhället. Även om man försöker distansera sig aldrig så mycket från den del av samhället som man studerar har man från början oundgängligen vissa förväntningar och föreställningar och kanske ibland rätt starka värderingar om det som man ska undersöka. Och de människor som man ska studera kan påverkas av att de blir föremål för forskning; de kan göra på ett annat sätt om de vet att de utfrågas och observeras (Ahrne, 2022^[7]).

Möjligen finns det en fråga om människornas uppfattningar "oberoende verklighet". Men om man utgår ifrån en kvalitativ forskningsmetod kan denna verklighet bli tillgänglig genom mänsklig förståelse och tolkning.

Teorier, modeller och slutsatser som görs, betraktas helt enkelt som skapade av människor som befinner sig i ett specifikt historiskt, samhälleligt och kulturellt sammanhang. Den kvalitativa metoden bejakar vanligtvis också, att det är av avgörande betydelse att undersökaren är kunnig vad gäller det problemområde som skall studeras.

När vi i vardagslag talar om kvalitet, menar vi oftast att något är värdefullt eller bra. När vi talar om kvalitativa metoder, menar vi något annat. Vi menar då oftast att vi vill beskriva egenskaperna hos något - hur någonting är beskaffat. Att en metod är kvalitativ innebär övergripande att den handlar om hur man ska karaktärisera det som är föremål för forskningsansatsen. Det handlar om hur man ska kunna gestalta fenomenet som undersökts så bra och "kvalitativt" som möjligt. Kvalitativ metod är om man så vill, systematiserad kunskap om hur man ska gå tillväga när man önskar gestalta eller beskriva något.

Kvalitativ forskning eftersträvar därför om möjligt, en helhetsbeskrivning av ett studerat fenomen.

Kvalitativ forskning innebär generellt sett också någon form av forskning vars slutsatser inte är resultat av statistiska/kvantitativa data. Syftet är oftast att få en "bild", en "uppfattning", att nå "förståelse" för olika samhälleliga eller kulturella förhållanden och/eller processer. Utmärkande för denna metodinriktning är också uppfattningen om flexibilitet i forskningsprocessen (Larsson, 2011^[8]).

Kvalitativa metoder är inte aktuella när det gäller att beskriva storheter som mängd, omfattning eller utbredning.

Så till vida är kvalitativa metoder motsatsen till kvantitativa. En annan olikhet är att kvalitativa metoder också får anses som motsatsen till hypotestestande ansatser, om man med hypotestestande studier menar att man inriktar sig på verifiering istället för att skapa och utveckla goda hypoteser (slutsatser).

7. Handbok i kvalitativa metoder. Redaktörer Göran Ahrne och Peter Svensson.

8. Avser författarens helhetsperspektiv på metodfrågan.

När man menar att kvalitativ metodik inte arbetar med på förhand givna kategorier, menas att man inte arbetar med kategorier och begrepp som definieras klart och tydligt i förväg, och som sedan används på ett närmast mekaniskt sätt (Glaser & Strauss, 1980^[9]).

Det centrala i den kvalitativa metoden skulle således vara att man söker finna de kategorier, beskrivningar eller modeller som bäst beskriver och sammanfattar något fenomen i omvärlden och hur det uppfattas/formuleras av berörda.

Studiens olika delar

Att utvärdera projekt kan över tid betraktas som en utvecklingsprocess, nya bedömningsmodeller tillkommer och ersätter tidigare lösningar. Det sker ett pågående arbete för att diskutera kvalitet, skruva på formuleringar, poängsättning, viktning, och så vidare.

Sådana processer gäller framförallt större organisationer som har tillgång till resurser för detta. Samtidigt talar detta sitt tydliga språk; utvärdering av projekt är inte en matematisk formel med exakta svar utan beror av flera olika parametrar som viktas mot varandra.

I det här fallet har istället respondenterna i grupperna fått ge sina individuella svar på ett antal frågor kring hur man upplevt projektet. Dessa svar är sammanställda för att kunna ge en bild av hur man i respektive grupp upplevt projektet. Sammanställningarna av respektive grupps svar har sedan legat till grund för redovisningen av studiens slutsatser och konklusioner.

Förståelse för uppdragets syfte och mål har insamlats genom bakgrundsintervjuer, semistrukturella intervjuer, samt strukturella intervjuer. Avstämningar kring informations- och tolkningsfrågor har vid flertalet tillfällen gjorts med Nordisk kulturkontakts projektledare, kommunikatör och styrgrupp.

Störst vikt har getts till att beskriva det samlade resultatet då detta besvarar rapportens båda huvudfrågor. Inledningsvis beskrivs fokus för studierna av de olika arbetsgruppernas processer, vilket härmed skall redogöras för.

Ett första fokusområde för denna undersökning handlar om att studera attityd- och kunskapsutvecklingen i den referensgrupp med pedagoger och bibliotekarier som arbetade med projektets pedagogiska stödmaterial till sina läsgrupper med barn.

9. Avser författarens helhetsperspektiv på metodfrågan.

Deltagarna i referensgruppen har ombetts att beskriva hur de praktiskt genomfört sitt läsgruppsarbete och givit egna beskrivningar. Några av dessa har i rapporten medtagits för att ge läsaren inblick i hur arbetet med barnen i läsgrupperna skett, och hur det pedagogiska stödmaterialet har använts och upplevts.

Ett andra fokusområde har varit att studera två verktyg i den externa kommunikationen; webbplatsen bokslukaren.org samt frontfiguren "Bokbananen".

I det första fallet har data insamlats genom projektets externa webbplats bokslukaren.org och dessa har analyserats för att ge en bild av på vilket sätt besökarna använt webbplatsens resurser.

Användningen av projektets frontfigur och dess koppling till externa projektaktiviteter har beskrivits och direktörerna i nordiska hus och institut har i detta sammanhang besvarat en enkät kring hur de upplever att projektets frontfigur har emottagits och hur information om projektet har kunnat spridas vidare i deras regioner.

Ett tredje fokusområde var den särskilda arbetsgrupp med nationella experter från Norden som producerat projektets pedagogiska stödmaterial. Stödmaterialet produceras av en nordisk arbetsgrupp bestående av barnbibliotekarier, illustratörer, författare, pedagoger och andra läsfrämjare. Materialet byggs upp kring bilderböcker som nominerats till Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris.

Frågeställningarna kretsar kring hur deltagarna upplevt processen och resultaten och vad man identifierar som framtida utvecklingsbehov.

Ett fjärde område har varit frågor till styrgruppens docent och forskare i barnlitteratur genom frågeställningar inom projektets olika delar av strategisk och fördjupande karaktär.

Studiens genomförande

När studien använt elektroniska enkäter har respondenterna kunnat välja mellan att besvara frågor ställda på antingen engelska eller på svenska. De som svarat på den svenska versionen har kunnat svara valfritt på något av de skandinaviska språken svenska, norska och danska.

Referensgruppen besvarade tre enkäter inom temat attityd- och kunskapsmätning – en noll-mätning där respondenternas ingång i projektet definierades, sedan en mitt-mätning med fokus på om och hur det pedagogiska materialet har underlättat användandet av nordiska bilderböcker för barn i lässamtal, samt hur respondenterna upplevt att det pedagogiska materialet har tagits emot, använts och vidareutvecklats.

Och så följde därefter en slutmätning där respondenterna ombads reflektera kring sina strategiska val av barnlitteratur i samband med sina läsgrupper, hur aktuella teorier tas i bruk för att skapa fördjupande samtal om bilderböckerna, om hur de nyttjar forskningsresultat och huruvida dessa ligger till grund för de pedagogiska valen, samt hur barnen, verbalt och visuellt, tagit emot böckerna.

Arbetsgruppen fick en enkät och ombads svara på frågor kring process, resultat och utveckling omkring sitt eget arbete med framställandet av pedagogiskt stödmaterial och olika effekter av arbetet som de kunnat se från resultatet.

Styrgruppens forskare fick två skriftliga frågeomgångar kretsande kring strategi och forskning, digital plattform som bas för spridning av material och kunskaper kring nordisk barnlitteratur.

Två externa aktiviteter analyserades närmare – webbplatsen, där insamlad data analyserats genom Google Analytics, senare Google Analytics 4, och projektets frontfigur med underlag från en enkät till nordiska hus och instituts fyra direktörer.

RESULTATREDOVISNING

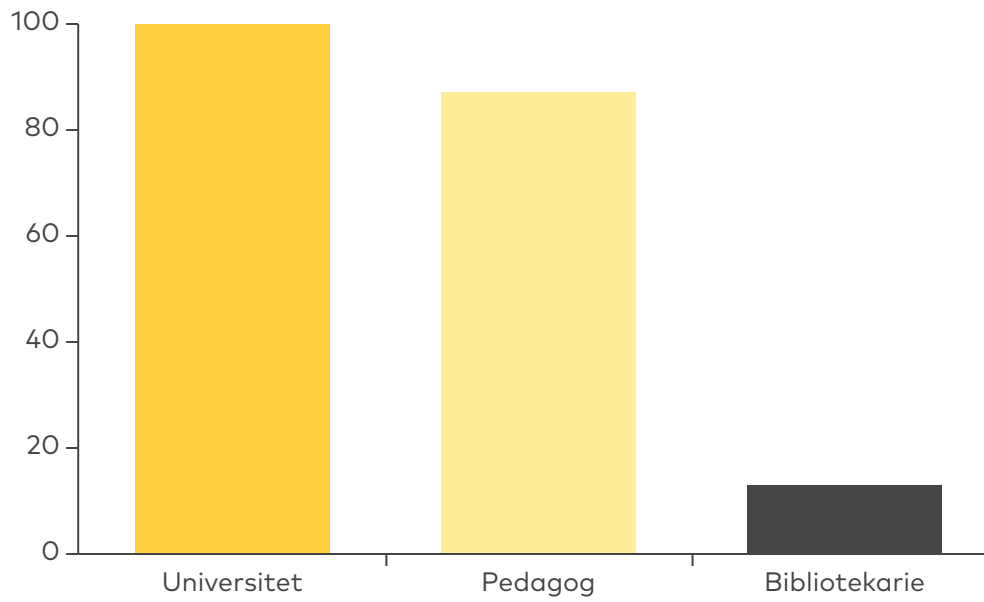
I det här kapitlet sammanfattas först översiktligt resultatet av de datainsamlingar som gjorts genom studiens olika delar. Därpå följer de enskilda delarna redovisade individuellt.

Attityd- och kunskapsmätning referensgruppen – enkät ett

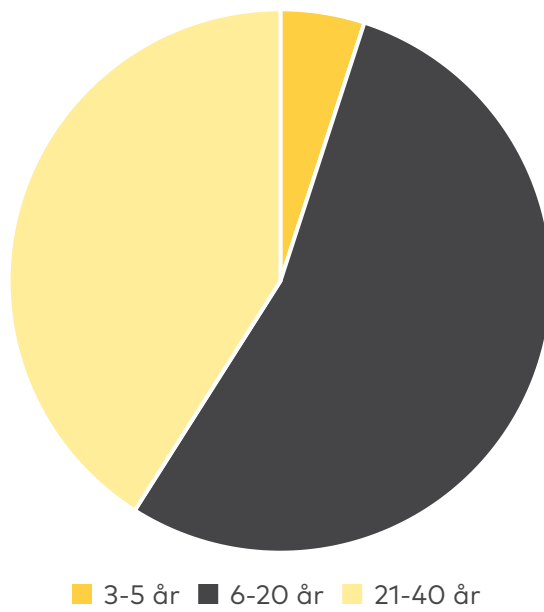
Referensgruppen som accepterat Nordisk kulturkontakts inbjudan att delta i projektet bestod av en välutbildad relativt homogen nordisk grupp med 27 pedagoger och bibliotekarier med lång yrkeserfarenhet och tidigare goda erfarenheter av lässamtal med bilderböcker med barn.

Deltagarna hade, i jämförelse med läsning av böcker på det egna språket, en relativt begränsad erfarenhet av lässamtal med nordiska bilderböcker för barn och pedagogiskt stödmaterial anpassat för dessa.

De hade en positiv förväntan på vad det pedagogiska materialet till projektet Den nordiska bokslukaren skulle bidra med i form av inspiration, ökade kunskaper med möjlighet till fler lässamtal som kan göra att lässamtal med bilderböcker för barn på nordiska språk oftare kommer till stånd.

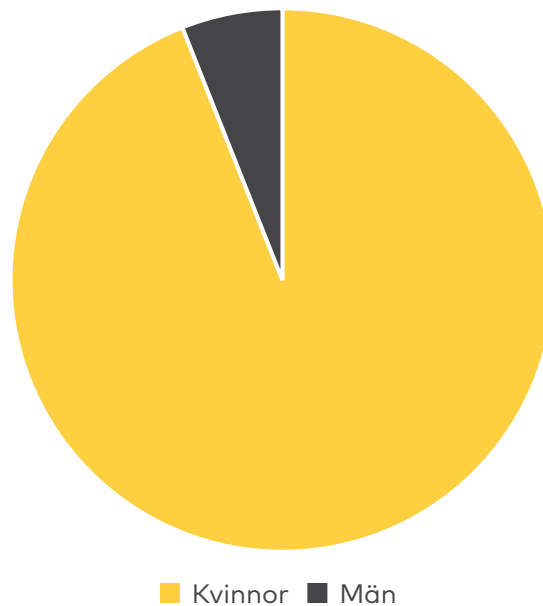
Figur 1. Utbildningsbakgrunn i referensgruppen

Figur 2. Utbildningsbakgrunn i referensgruppen

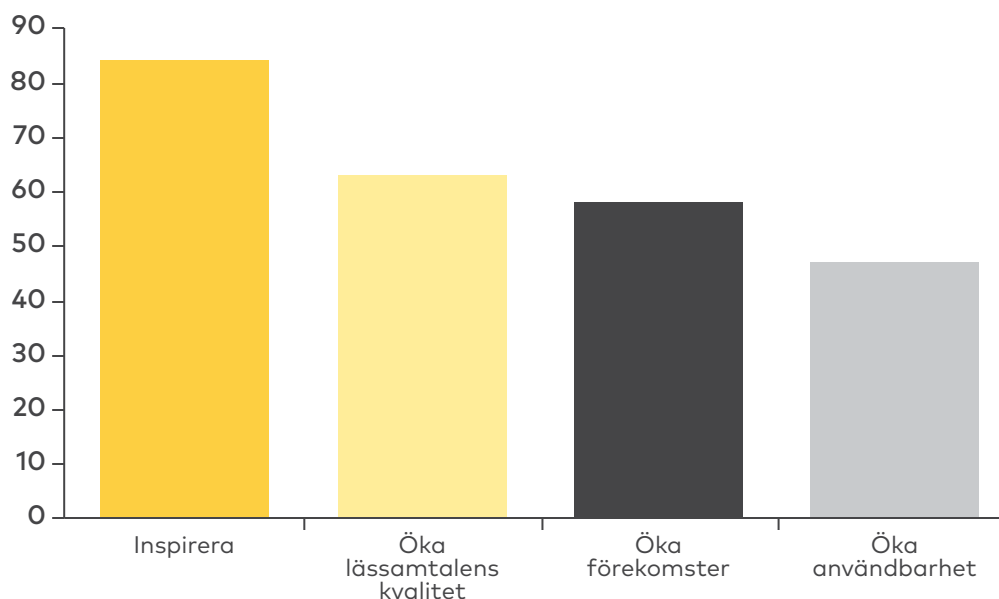
I testgruppen ingick 27 personer från Island, Finland, Sverige, Norge, Danmark, Färöarna och Åland, ingen deltagare från Grönland^[10]. Nio hade valt att svara på den enkätversion som fanns tillgänglig på engelska, övriga besvarade den svenska versionen. 85% av deltagarna är över 40 år.

Knappt en tredjedel i åldersgruppen 46–50, 94 %, är kvinnor. 100% har utbildning från universitet eller högskola. Som yrkesbenämning uppger 87% pedagog och 13% bibliotekarie. Medan 5% uppgav att de arbetat i yrket 3–5 år, hade 54% arbetat 6–20 år i yrket och 41 % uppgav att de arbetat 21–40 år.

Figur 3. Könsfördelning i referensgruppen

10. I sista avsnittet, "Avslutande kommentarer", diskuteras detta vidare.

Figur 4. Förväntan på vad det pedagogiska materialet ska bidra med

På frågan om *förväntan på vad det pedagogiska materialet till projektet Den nordiska bokslukaren ska bidra med* svarade deltagarna:

Inspirera – 84%, Öka lässamtalens kvalitet – 63%, Göra att lässamtal med bilderböcker för barn på nordiska språk oftare kommer till användning – 58%, Göra att lässamtalen genomförs oftare – 47%. Deltagarna svarade att man valt att medverka i undersökningen för att man (rangordnat) blivit inbjuden/tillfrågad (79%), är allmänt intresserad av området (63%), samt att man hoppas få mer kunskap genom sitt deltagande (47%).

89% var relativt eller mycket bekanta med att använda pedagogiskt material till böcker på sitt eget språk (modersmål) till stöd för bilderbokssamtal med barn, medan detta var helt nytt för 11%.

När det gäller erfarenhet av bilderbokssamtal med böcker på nordiska språk med barn, svarade 61% att de var relativt bekanta (50%) eller mycket bekanta (11%) med detta, medan det var helt nytt för 39% av gruppen. 61% svarade att det var nytt för dem att använda pedagogiskt material till stöd för bilderbokssamtal med barn med böcker på nordiska språk. 33% var relativt bekanta med detta och 6% var mycket bekanta med detta.

Attityd- och kunskapsmätning i referensgruppen – enkät två

Den första enkäten av tre i denna attityd- och kunskapsundersökning, visade alltså på en relativt begränsad erfarenhet av lässamtal med nordiska bilderböcker för barn och pedagogiskt stödmaterial anpassat för dessa.

En positiv förväntan uttrycktes avseende vad det pedagogiska materialet till projektet *Den nordiska bokslukaren* ska bidra med i form av inspiration och ökade kunskaper med möjlighet till fler lässamtal..

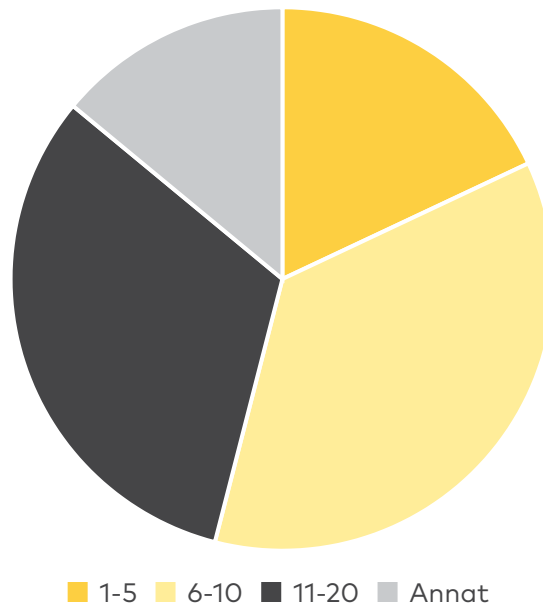
Den andra enkäten, besvarad av 22 av 27 respondenter, visar att sedan början av året då den första enkäten genomfördes fram till mitten av oktober då den andra genomfördes, hade 86% av respondenterna genomfört kontinuerliga lästillfällen (36%: 6–10, 32%: 11–20, 18% 1–5, 14% annat).

När det gäller antalet barn som deltog vid lästillfällena svarade 59% att 11–20 barn i uppskattat medeltal ingått per lästillfälle, 23%: 1–5 och 18% 6–10. 50% svarade att det pedagogiska materialet inspirerat lässamtalen, 32% att det ökat lässamtalens kvalitet, och 18% att det pedagogiska materialet bidragit till att lässamtalen oftare genomförts.

71% svarade att de instämmer helt och hållet i påståendet om att det pedagogiska materialet har underlättat användandet av nordiska bilderböcker för barn i lässamtal, 29% instämde delvis.

Detta är förhållandevis höga tal och man ska komma ihåg att referensgruppen inte motsvarar vanliga användare. Gruppen har till exempel fått bokpaket på 6–9 böcker att jobba med, medan vanliga användare själva behöver låna eller köpa böckerna, vilket naturligen höjer trösklarna för deltagande.

86% svarade att de är bekanta med fler nordiska böcker från fler nordiska länder jämfört med tidigare (innan projektet *Den nordiska bokslukaren* startade), medan 14% svarade att deras kunskap och kännedom om nordiska bilderböcker för barn är ungefär samma som tidigare.

Figur 5. Antal genomförda lästillfällen med barn redovisat i enkät 2
Fördelning i procent mellan de olika svarsalternativen.

”

*The pedagogical material has made the reading more profound. The students often do a little assignment after the reading, usually drawing and I put it on the wall so they remember the story. Myself, I think *Bókagleypirinn* has given me instructions to understand the books more profoundly and while reading them I have always had a good time with my students at the school library. I would really want to have these books translated into Icelandic, but that is another matter.*

– Citat från läspedagog på Island

67% svarade att deras inställning till att arbeta med nordisk barnlitteratur (ha lässamtal med böckerna, rekommendera böckerna, tipsa andra om böcker och pedagogiskt material) förändrats sedan starten på ett positivt sätt, 24%: ja i viss mån, 9%: nej ingen skillnad från tidigare.

Frågan *Hur upplever du att det pedagogiska materialet har tagits emot, använts*

och vidareutvecklats? besvaras på följande sätt:

"Jag tycker det pedagogiska material stöttar mig i att använda flera metoder och vinklar när jag läser med barn."

"Det pedagogiska materialet är ett jättebra stöd för lässamtal. Jag har i år 1–2-åringar och har använt mig av lässamtal i många böcker med de äldre som kan prata, men knappt tagit av Bokslukarens böcker. Jag har själv läst flera av de nordiska böckerna men inte ansett mig ha tiden att endast sitta med några barn och prata, utan då tagit böcker som passar hela gruppen. Tack för ett fint material!"

"Materialet modtages meget positivt og relevant. Vi har kun været i skoleklasser (1., 2., 3., 4., 5., og 6. klasse.)"

Det framgår av svaren att den pedagogiska ambitionen är hög och i vissa fall har pedagogerna låtit översätta böcker själva till sitt eget språk och sedan läst upp dem för sina läsgrupper.

"Vi har själva låtit översätta "Abbi och jag och Abbi" och högläst den för första- och fjärde-klassare."

"Det är ett fantastiskt material, som är upplagt för mycket arbete."

Attityd- och kunskapsmätning i referensgruppen – enkät tre

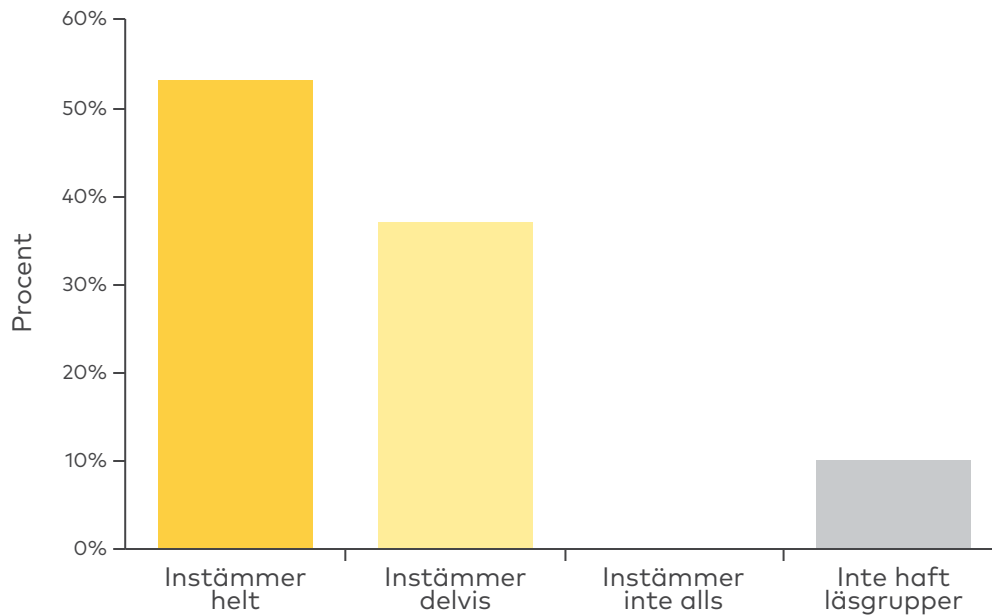
I den tredje enkäten var antalet svar 19/27 varav 13 på svenska och sex på engelska. Här ombads respondenterna reflektera kring sina strategiska val av barnlitteratur i samband med sina läsgrupper, hur aktuella teorier tas i bruk för att skapa fördjupande samtal om bilderböckerna, om forskning intresserar och ligger bakom de pedagogiska valen, men också hur de läsande barnen tar emot böckerna, både det verbala och det visuella.

De svarade också på om metoden väcker läslust och sporrar analysförmåga, och hur kreativa metoder integreras och hur språkinläring integreras. Respondenterna beskriver hur de praktiskt går till väga med sina läsgrupper och reflekterar kring detta.

På uppmaningen *"Ge en egen kort beskrivning av vad som sker under ett lästillfälle med en grupp med barn"*, beskrev deltagarna i nästan varje fall detta på olika sätt och denna variation i svaren visar på att resurserna deltagarna hämtat på bokslukaren.org varit effektivt i att ge stöd utan att styra, därmed har deltagarna flexibelt funnit egna lösningar med hänsyn till barnens ålder, antal, intressen och motivation. De 19 exemplen finns att läsa i sin helhet i bilagan till publikationen.

Till påståendet "*Barnen i mina läsgrupper har tagit emot böckerna väl både verbalt och visuellt*", instämde 63% helt och hållet, 26% instämde delvis, 1% hade inte haft någon medverkande läsgrupp.

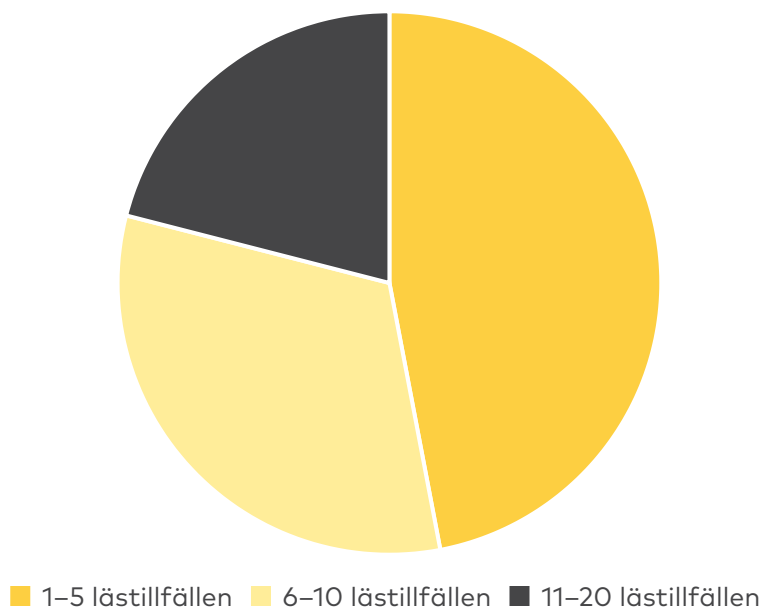
Till påståendet "*Metoden Den nordiska bokslukaren väcker läslust och sporrar analysförmåga hos barnen*", instämde 53% helt och hållet, 37% instämde delvis, 0% instämde inte alls och 10% hade inte haft någon medverkande läsgrupp.

Figur 6. Reaktionen på läsmetoden

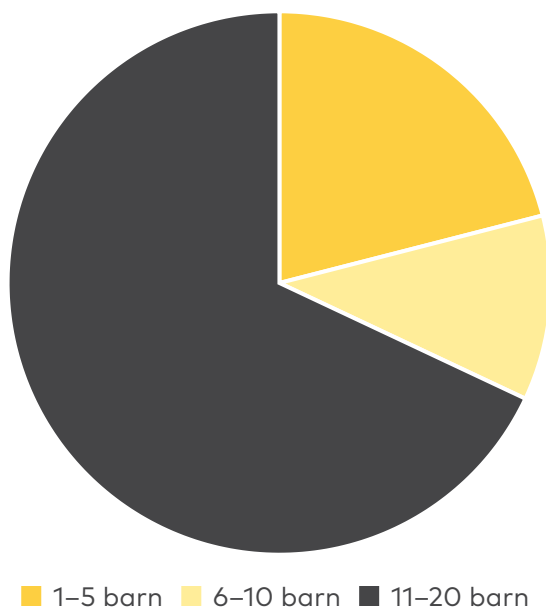
Svarsfördelning på påståendet "Den nordiska bokslukaren-metoden väcker läslust och sporrar analysförmåga hos barnen"

Till påståendet "Jag har under 2023 kunnat genomföra så här många lästillfällen – markera relevant alternativ:", svarade 47% 1–5 lästillfällen, 32% 6–10, och 21% 11–20 lästillfällen.

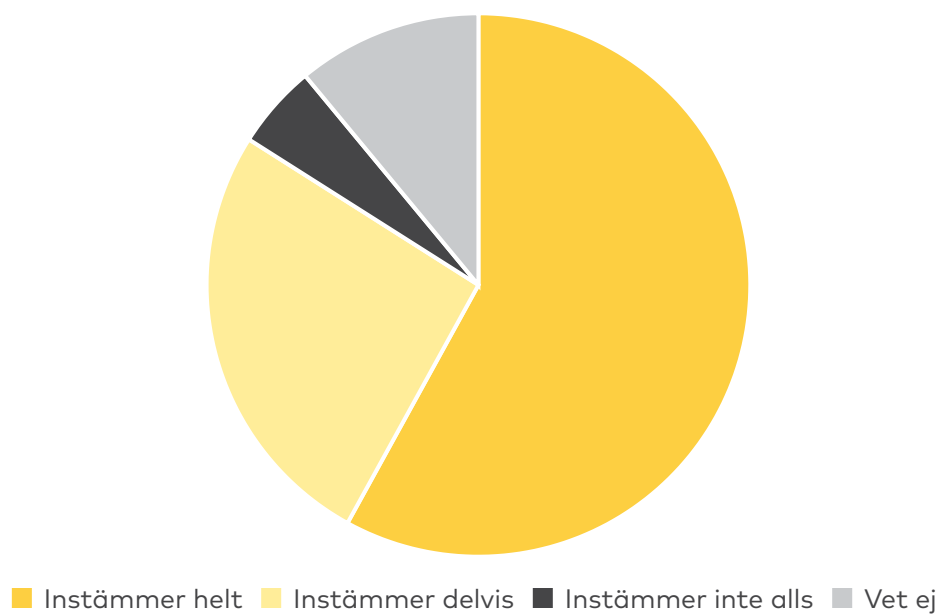
Figur 7. Antal genomförda lästillfällen

"Antalet barn som deltog vid lästillfällena var i medeltal per lästillfälle – markera relevant alternativ:". 21% 1–5, 11% 6–10, 68% 11–20.

Figur 8. Antalet barn som i medeltal deltog per lästillfälle

"Det pedagogiska materialet har underlättat användandet av nordiska bilderböcker för barn i lässamtal" – här instämmer 58% helt, 26% delvis, 5% instämmer inte alls och 11% vet ej.

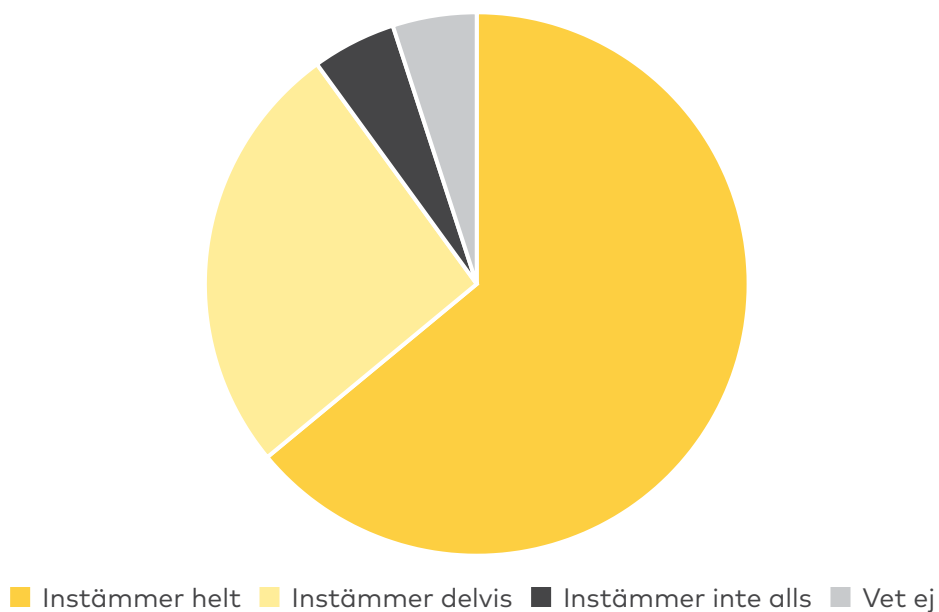

Figur 9. Upplevd nytta av materialet i lässamtal

Svarsfördelning i procent på påståendet *"Det pedagogiska materialet har underlättat användandet av nordiska bilderböcker för barn i lässamtal"*.

"Jag är bekant med ett större antal nordiska bilderböcker för barn från fler nordiska länder jämfört med tidigare innan projektet Den nordiska bokslukaren startade".

64% instämmer helt, 26% instämmer delvis, 5% instämmer inte alls och 5% vet ej.

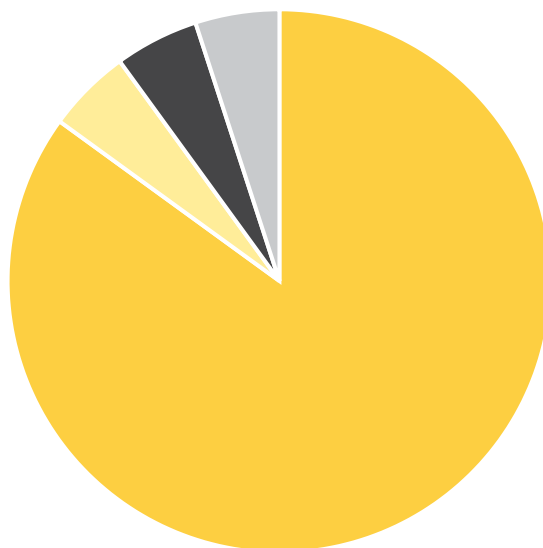

Figur 10. Upplevd ökad bekantskap med nordiska bilderböcker

Svarsfördelning i procent på påståendet "Jag är bekant med fler bilderböcker för barn från fler nordiska länder jämfört med innan projektet Den nordiska bokslukaren startade".

"Min kunskap och kännedom om nordiska bilderböcker för barn har ökat jämfört med tidigare innan projektet Den nordiska bokslukaren startade".

85% instämmer helt, 5% instämmer delvis, 5% instämmer inte alls, och 5% vet ej.

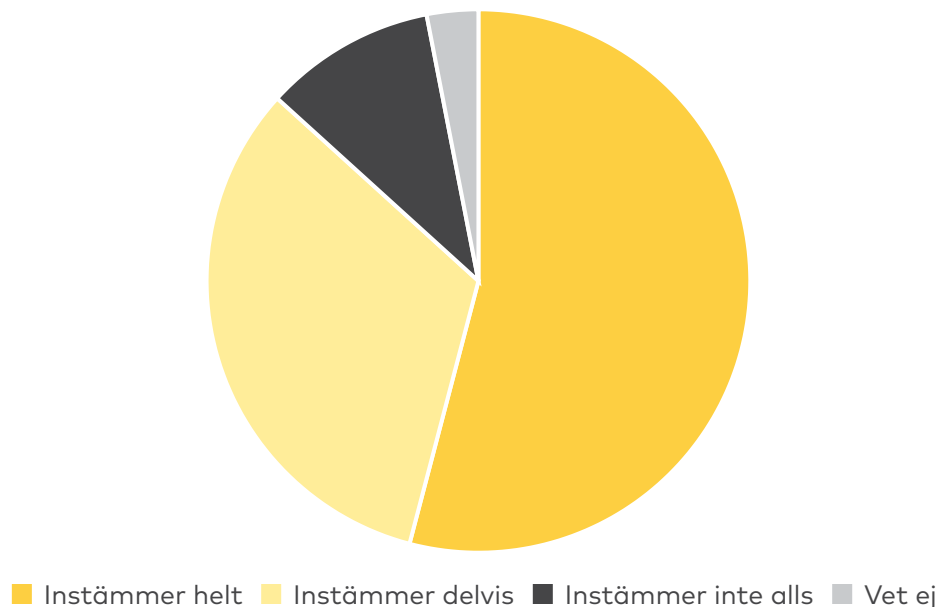
■ Instämmer helt ■ Instämmer delvis ■ Instämmer inte alls ■ Vet ej

Figur 11. Upplevd kunskap och kännedom om nordiska bilderböcker

Svarsfördelning i procent på påståendet "Min kunskap och kännedom om nordiska bilderböcker för barn har ökat jämfört med tidigare innan projektet *Den nordiska bokslukaren* startade".

"Jag som läspedagog upplever att forskning inom barnlitteratur fungerar som en resurs bakom mina pedagogiska val, liksom för förståelsen om hur de läsande barnen tar emot böckerna".

53% instämmer helt, 32% instämmer delvis, 10% instämmer inte alls, och 5% vet ej.

Figur 12. Upplevelse av att forskning om barnlitteratur är en resurs bakom pedagogiska val

Svarsfördelning i procent på påståendet "Jag som läspedagog upplever att forskning inom barnlitteratur fungerar som en resurs bakom mina pedagogiska val, liksom för förståelsen om hur de läsande barnen tar emot böckerna".

Respondenterna kommenterar följande påståendens betydelse för deras pedagogiska val: användning av lässtrategier, intresse för forskningsresultat och integrering av kreativa metoder. Antal respondentsvar på respektive påstående inom parentes:

"Jag lär mig gärna mer om forskning kring aktuella barnlitteratur frågor. (10)

"Jag är bekant med hur litteraturstrategier kan ligga till grund för mitt arbete med läsgrupper och använder mig av detta." (14)

"Jag känner till hur kreativa metoder och språkinläring kan integreras i arbetet med läsgrupper för barn och drar nytta av detta. (13)

"Jag är bekant med teorier om hur man skapar fördjupande samtal kring bilderböckerna och tar tillvara det". (12)

"Jag följer fortlöpande forskningen kring aktuella barnlitteratur frågor." (5)

"Jag har inga särskilda litteraturstrategier som ligger till grund för mitt arbete med läsgrupper." (3)

"Annat". "Jag har alltid älskat att läsa och är väldigt med i sagan teatraliskt. Även gjort bords/ vägg sagor av böcker. Men att inte läsa på eget modersmål var nytt och även böcker som inte visuellt skulle ha lockat mig". (1)

"Vet ej". (1)

Respondenterna förhåller sig också till följande påståenden som svar på frågan *"Hur ser du på möjligheten till bredare spridning av metoden - vem eller vilka skulle organisatoriskt kunna förväntas ta vara på kunskaper och erfarenheter och praktiskt arbeta i projektets anda i ett längre perspektiv?"* Respondenterna kunde markera flera val om så önskades, och under "Annat" ange eget förslag. Antal respondensvar inom parentes:

"Den nordiska bokslukaren passar för lärarutbildningar i Norden där studenter kunde vidareutveckla materialet." (18)

"Modellen kunde översättas och spridas internationellt med sikte på att öka synligheten för nordisk barnlitteratur globalt." (16)

"De nordiska bilderböckerna passar även utmärkt för äldre barn och materialet kunde anpassas för högstadiet och gymnasiet, med stöd av nordisk barnlitteraturforskning." (15)

"Vet ej" (1).

På uppmaningen *"Ge en egen kort beskrivning av vad som sker under ett lästillfälle med en grupp med barn"*, beskrev deltagarna i nästan varje fall detta på olika sätt och denna variation i svaren pekar på att resurserna deltagarna hämtat på bokslukaren.org gett stöd utan att styra själva läsgruppsprocessen, och därmed har deltagarna flexibelt funnit egna lösningar med hänsyn till barnens ålder, antal, intressen och motivation.

Respondenternas fritt formulerade erfarenheter

För att ge en bred, varierad inblick i läsgruppsverksamheterna, återges här alla respondenters kortfattade berättelser. Dessa berättelser återges numrerade efter respektive respondent, här kallade för "Läsgruppsledare":

Läsgruppsledare 1:

"Barnen är cirka 15 per grupp. Grupperna består av antingen 6-åringar, 7-åringar eller 8-åringar. Jag väljer böcker som är lagom långa, ca 15 minuters läsning, som har bilder som kan fungera som stöd till texten. Jag försöker också välja olika typer av berättelser, så att barnen ska få möta många världar. Ibland läser vi dock en

serie böcker och då lär sig barnen strukturen för just den bokserien. Hur långt samtalet är varierar stort, beroende på hur engagerade barnen blir. Det beror i sin tur på många olika saker som påverkar dem i omvärlden. Jag väljer ut en eller två samtalsfrågor att starta med, men sedan är det barnens intresse som styr samtalet. Jag försöker uppmana fritidspedagogerna som jobbar med barnen att skapa kreativt utifrån boken. Ibland blir det av, ofta inte."

Läsgruppsledare 2:

"Vi har haft projekt med böckerna ("Monster i knipa") jämfört samma bok på olika nordiska språk, träffat nordiska författare och illustratörer. Ritat vårt eget monster."

Läsgruppsledare 3:

"Vi bruger mest tid på historien selv, med lidt samtale om bagefter. Det kommer meget an på bogen og hvilke børn der er med. Vi plejer at have mellem 10-20 børn til hver historielæsning + forældre. Det kan godt larme lidt, da aldersgruppen er alt fra 0-7 år..."

Läsgruppsledare 4:

"Jag arbetade med fem- och sexåringar skilda i grupper på ca tio barn. Vi läste först boken, diskuterade sedan och gjorde uppgifter som till exempel att rita. Jag använde därtill en kasse med bananer på för boken (= bokslukarstund). Jag hade olika rekvisita ibland som till exempel en sak som hade med boken att göra; en plastbanan (väcka nyfikenhet för fortsatt diskussion). Vi arbetade med Norden-tema så jag valde böcker enligt det land vi höll på med.

Läsgruppsledare 5:

"Arbetar i anpassad grundskola och det är ibland svårt att hitta fokus på att läsa all text däremot har vi tittat och samtalat mycket om bilderna. Jag upplever att alla böcker är fantastiskt vackert illustrerade."

Läsgruppsledare 6:

"Vi brukar titta på bilderna och samtala om vad vi tror att boken kommer att handla om. Jag läser för grupper av barn inom fritidsverksamhet och det är väldigt olika hur mycket de "orkar" samtala kring läsningen. Ibland tar jag hjälp av ett föremål kopplat till boken för att vecka nyfikenhet. Andra tillfällen kan gruppen vara lite orolig och då kan det vara bra att komma igång med berättelsen så fort som möjligt för att fånga dem där och få ett lugn i gruppen.

När väl berättelsen börjat brukar de ha mycket att berätta och samtalar gärna och tittar noga på bilderna. Beroende på berättelsens art diskuterar vi medan vi läser eller ibland efter läsningen. Ibland vill man hålla ihop en helberättelse och uppnå en stämning innan samtal. Så det kan se lite olika ut beroende på detta. Elevernas reaktioner styr mycket. Barnen brukar vara 6-10 år, ca 15 per grupp. De kommer

med sin fritidsavdelning och jag försöker uppmana dem att arbeta vidare på avdelningen, men tyvärr sker det ganska sällan."

Läsgruppsledare 7:

"Jag har jobbat med åk 3. Vi har börjat med att fundera kring boken först utifrån pärmbilden och namnet. Pratad om vad boken kan handla om. Sedan har vi läst den och diskuterat. Jag har använt diskussionsförslag direkt ur det pedagogiska stödmaterialet men också vidareutvecklat frågorna själv.

Vi skrev också korta friskrivningar som var inspirerade av boken vi läst. Bokens ämne passade bra att kombinera med hälsokunskap så det gjorde vi faktiskt också! Eleverna gjorde bildkonstarbeten med tillhörande dikter med bokens tema som presenterades på skolans vårfest för vårdnadshavarna."

Läsgruppsledare 8:

"Vi börjar med att titta på framsidan och funderar vad kan boken handla om ... läser och tittar på bilderna. Bilderna har fascinerat mina elever på den anpassade grundskolan i åk 1–3 mycket. Jag har läst handledningen och tycker den är superbra. Vi har använt oss av böckerna i våra temaarbeten och tagit inspiration på våra bildtimmar."

Läsgruppsledare 9:

"Vi läste i små grupper 7–10 barn. Hade efteråt workshop med givet material eller sådant som boken ledde till. Till exempel ritade vi karta efter en bok. Mycket tid för det hela. Allt som allt 45–60 min per grupp!"

Läsgruppsledare 10:

"Vi havde en højtlesning af "Hvis du møder en bjørn". Jeg læste den danske oversættelse og min kollega vist illustrationerne fra den svenske/finske udgave. Børnene blev selv opmærksomme på at ordene så anderledes ud og vi brugte nogle af lydfilerne fra bokslukaren.org til at lade børnene høre svensk sprog."

Läsgruppsledare 11:

"Vi har jobbat med bokslukare i förskolan (5-7 år) i några år. Barnen har gillat det. I förväg har pedagogen valt ut några böcker som sedan kan väljas av barnen. Det som vi sedan jobbar kring med barnen har en pedagog valt enligt barnens förmåga att klara av."

Två respondenter har avstått från att besvara denna fråga och svar ifrån Läsgruppsledare 12 och 13 redovisas därmed inte här.

Läsgruppsledare 14:

"Jag är lärare och jag läser en del nordiska bilderböcker i min klass. Först översatte jag dem till isländska. Vi hade engagerade samtal om bilderna och jag märkte att vi tittade mycket mer på detaljer än vad som vi tidigare hade gjort.

Läsgruppsledare 15:

"Jag har valt att läsa isländska böcker och min kollega översatte fyra böcker åt mig. Läste böckerna för en hel klass samtidigt vanligtvis för åldrarna 6–9 år.

Jag skannade böckerna och visa dem på en stor skärm. Känslan är att ju fler böcker som lästes för dem desto mer tittade de på bilderna och försökte hitta nya saker eller sådant som hörde ihop med berättelsen. Detta öppnade upp för något nytt.

Ibland bad jag dem att titta efter något alldeles särskilt. Vi letar alltid efter nyckelordet eller ett skandinaviskt ord och ibland tittar vi efter flaggorna. Efter det att vi har läst ritade barnen en liten teckning. Det här projektet fick mig att upptäcka att bilderböcker kan initiera konversation. Det fanns därför också alltid ett samtal i slutet av läsgruppsstillfället, inte väldigt långt, det berodde oftast på omständigheterna, men åtminstone tio minuter.

Det hände ofta att barnen vid lästillfället tillförde någon nytt till berättelsen. Själv upptäckte jag en isländsk bok, Egill spámaður, som jag inte tidigare känt till och den läser vi nu i alla klasser från 6–9 års ålder".

Läsgruppsledare 16:

"Jag har använt böckerna i min specialundervisning. Då har jag haft 1–3 elever i taget och haft boksamtal med. De har varit mycket intresserade och tittat noga på bilderna. De har ställt frågor om innehållet. De har förutspått vad som kommer hända på nästa sida. Vi har rätt ut svåra ord och begrepp. Vi har läst och samtalat i ca 20–25 minuter. Ålder 6–8 år".

Läsgruppsledare 17:

"Jag valde ut böcker som jag högläste för klassen, 13 elever i fjärde klass.

Vi studerade bilderna efter hand och samtalade kring innehållet. Använde idéerna i undervisningsupplägget som medföljde de olika böckerna.

Många barn var väldigt ivriga, följde med i allt och kom med idéer till vad som kanske skulle kunna hända i den fortsatta handlingen.

Det var en mycket god erfarenhet att få med olika grannlandsspråk, höra och uppleva att det både finns likheter och stora olikheter. Någon bok avtecknade de ifrån, vi använde mest det muntliga samtalet i vårt arbete".

Läsgruppsledare 18:

"Barnen var väldigt aktiva när vi använde böckerna i klassrummet".

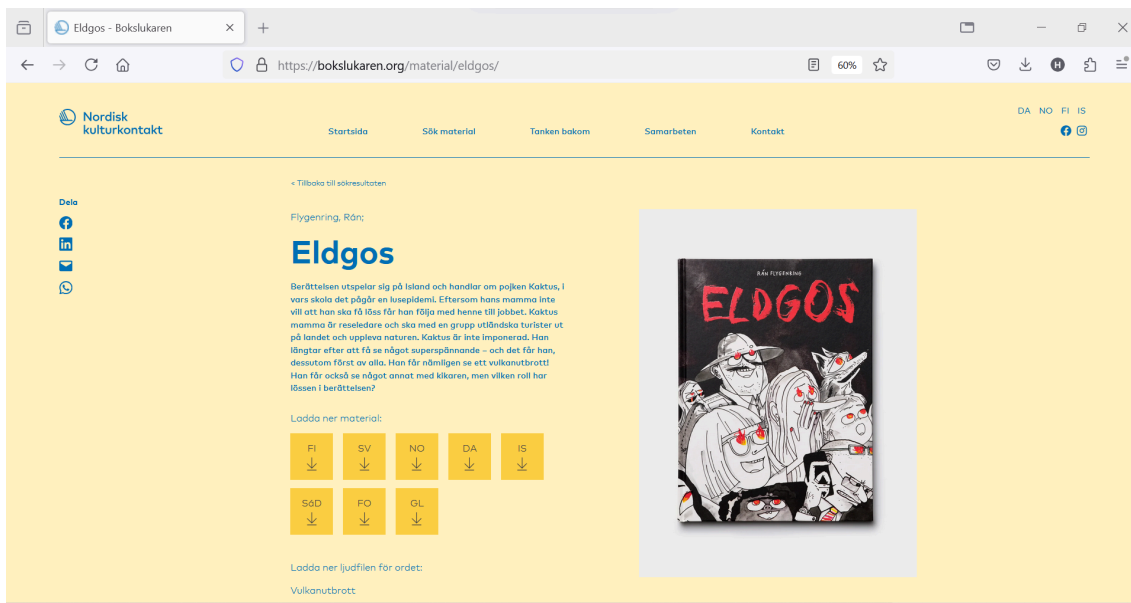
Läsgruppsledare 19:

"1. Gissa vad boken skulle kunna handla om före läsningen, baserat på bokens titel eller från bilderna. 2. Läsning med pauser för att kunna ställa öppna frågor som; vad tror ni kommer att hända härnäst? Hur tror du att karaktären känner sig just nu? 3. Estetiska introduktioner används också för att väcka intresse; musik, teckningar, foton och andra bilder, t ex. 4. Och vi skapade själva någonting som teckningar, filmklipp, eller texter".

*Högläsning och workshop med projektmedarbetare Marie Busck-Nielsen på Helsingfors bokmässan. De nordiska bilderböcker för barn som ingår i projektet har utvalts för sin höga kvalitet och förmåga att engagera barnen.
Foto: Panu Jakobsen*

Två verktyg i den externa kommunikationen – webbplatsen och projektets frontfigur

På projektets webbplats bokslukaren.org kan besökaren ladda ner pedagogiska material på alla nordiska språk. Foto: Nordisk kulturkontakt

Webbanalys består av metoder som används för att samla in kvantitativa data, webbstatistik, om hur webbplatser används, och göra analyser av dessa data. Varje besökare till en webbplats lämnar spår efter sig när det gäller vilket innehåll som lockar dem till läsning och detta kan avläsas och beskrivas.

Trots att många siffror som en webbanalys genererar kan vara mycket exakta, finns det flera grundläggande osäkerheter. En är att även om man ser att en besökare varit inne på en sida i åtta minuter, så krävs det ytterligare mätningar under den besökstiden, så kallade användarhändelser, för att mer precist beräkna användningen. Man kan inte heller veta särskilt mycket om vad besökaren tyckte om besöket - om besökaren var nöjd eller missnöjd, men man kan ta reda på det genom att infoga besöksundersökningar.

För att ge hela bilden bör analyser av besöksdata helst kompletteras med användarundersökningar och observationer, enkäter eller andra mer kvalitativt inriktade metoder.

En sådan studie, med både kvantitativa och kvalitativa webbdata, ligger emellertid utanför denna studies fokus. Istället kommer här läsaren att presenteras data såsom de redovisats genom Google Analytics, senare Google Analytics 4, och dessa kommenteras sedan i relation till de angivna målen för projektets webbaktiviteter, för att åtminstone ge en fingervisning åt vilket håll pilotprojektets webbdata pekar.

Webbsidan bokslukaren.org lanserades i september 2021. Besökstoppar noterades bland annat vid boklanseringar, i samband med nyheter i media och efter externa aktiviteter. Google Analytics 4 visar på 2421 nedladdningar 2023, att jämföra med 4045 för hela programperioden, och närmare 30 procent fler nedladdningar under oktober-november än vid motsvarande tidpunkt året innan.

Grafiken här nedan visar antalet webbesökare per land, under hela projektperioden [11].

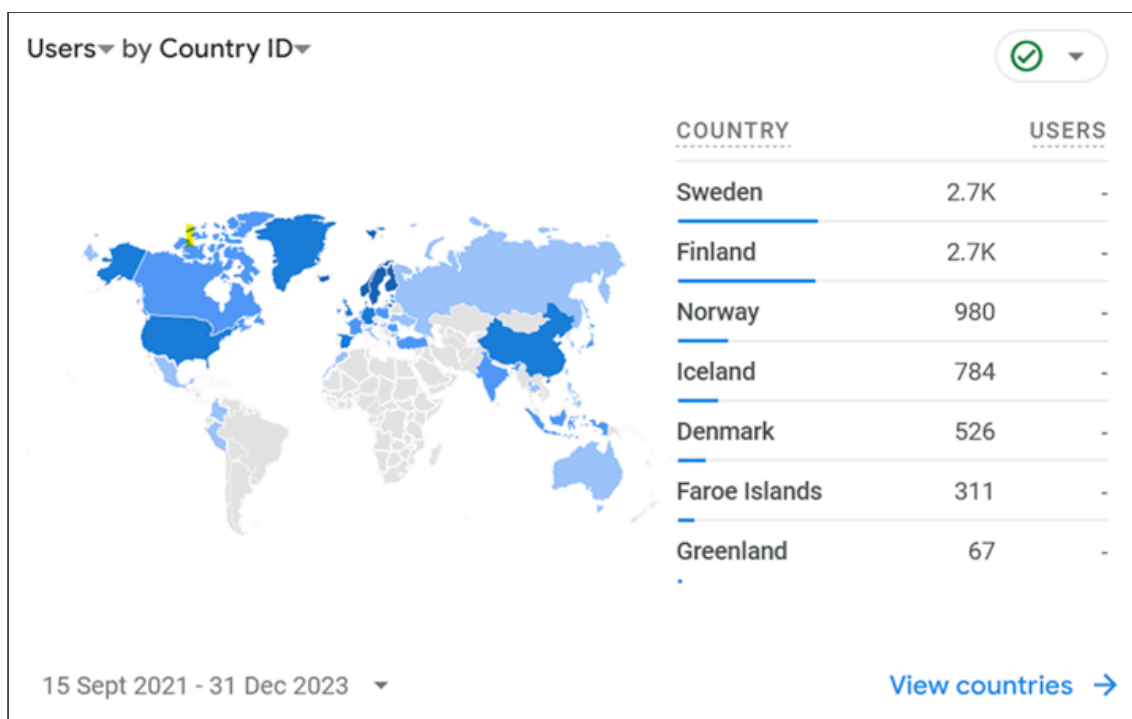

Fig 13. Webbesök på bokslukaren.org. Antalet webbesökare per land, under hela projektperioden från lanseringstidpunkten september 2021–december 2023.

11. Den samlade bilden över nedladdningar med fördelning land för land finns inte att tillgå för hela programperioden på grund av övergången till Google Analytics 4.

I projektets årsrapport 2023 framgår att nedladdningarna på webbsidan tog fart under året. Totalt gjordes 2 421 individuella nedladdningar av pedagogiska material under 2023, att jämföra med 4 045 för hela programperioden. Med tanke på att ett nedladdat material kan användas flera gånger och en pedagog eller bibliotekarie ofta når många barn på en gång har materialet gagnat betydligt fler.

Uppdateringen till mätverktyget Google Analytics 4 föranledde ett mätglapp i nedladdningsstatistiken på fem veckor den 1 juli–6 augusti. Nedladdningarna för denna period ingår därmed inte i årsstatistiken. Besöksstatistiken för webbsidan finns dock tillgänglig för hela året. Denna visar på 4 600 unika webbesök under året, att jämföra med 8 300 under hela projektets levnadstid, siffror som också stöder antagandet på att kunskapen om projektet är på uppgång. Sverige, Finland och Norge ligger i användartoppen, följda av Island, Danmark, Färöarna och Grönland.

Två större kampanjer i sociala medier genomfördes under året, den ena vid lanseringen i slutet av januari och den andra i samband med septemberlanseringen. Kampanjerna gjordes på alla nordiska språk, även grönländska och färöiska, i samarbete med Nordens hus på Färöarna och Grönland.

Februarikampanjen sammanföll med närvaron vid Educa-mässan^[12], vilket sammantaget resulterade i drygt 40 procent fler nedladdningar under januari och februari än vid motsvarande tidpunkt året innan. Oktoberkampanjen var särskilt lyckad på sociala medier och ledde till en betydande trafikökning på Instagram. Höstens kampanj resulterade i 671 nedladdningar 2023 vs 492 året innan, januarikampanjen 722 vs 422).

12. Educa i Helsingfors Mässcentrum 26-27 januari 2024, en mässa inom undervisning och pedagogik.

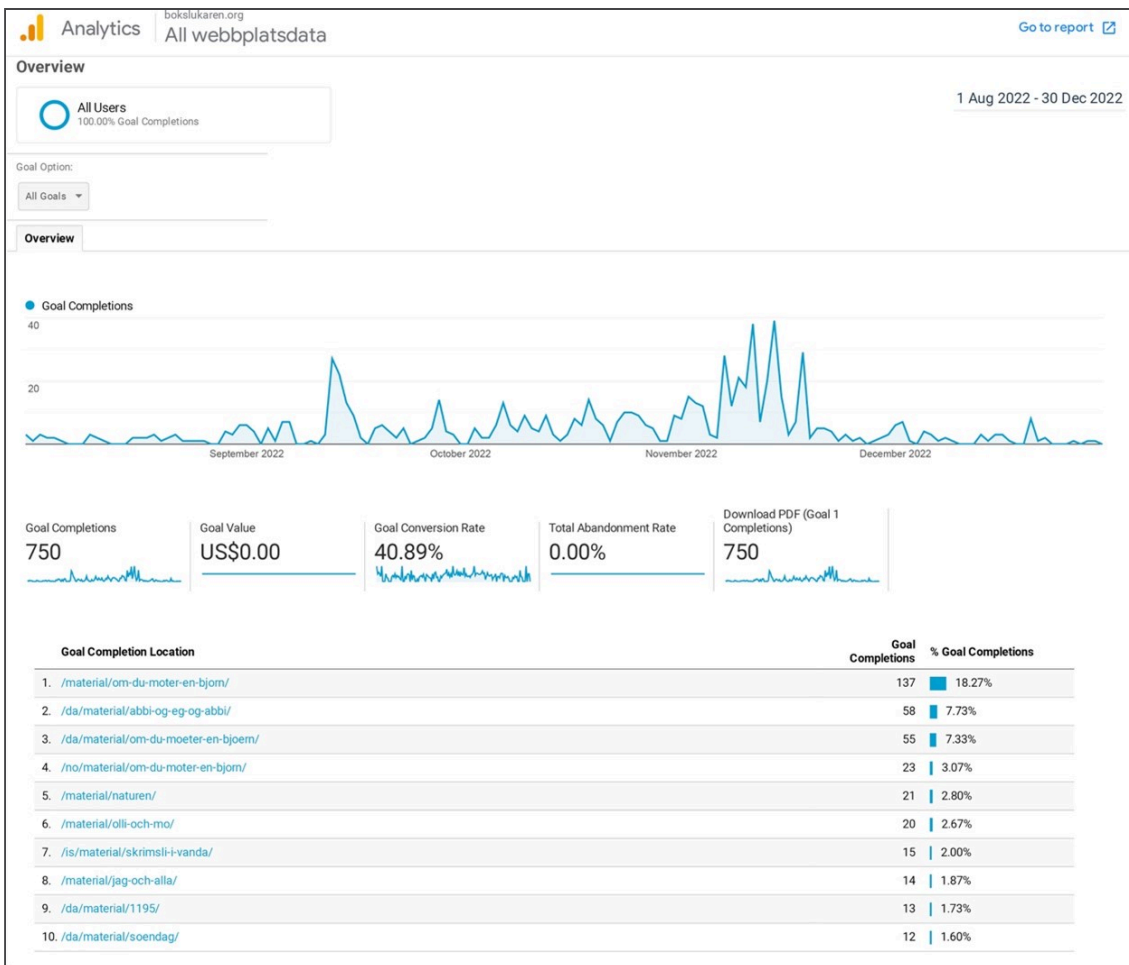

Fig. 14. "Goal completion".

Infografiken visar antal nedladdningar och procentuell fördelning av tillgängligt arbetsmaterial till angivna böcker och språkversioner, över perioden september-december 2022.

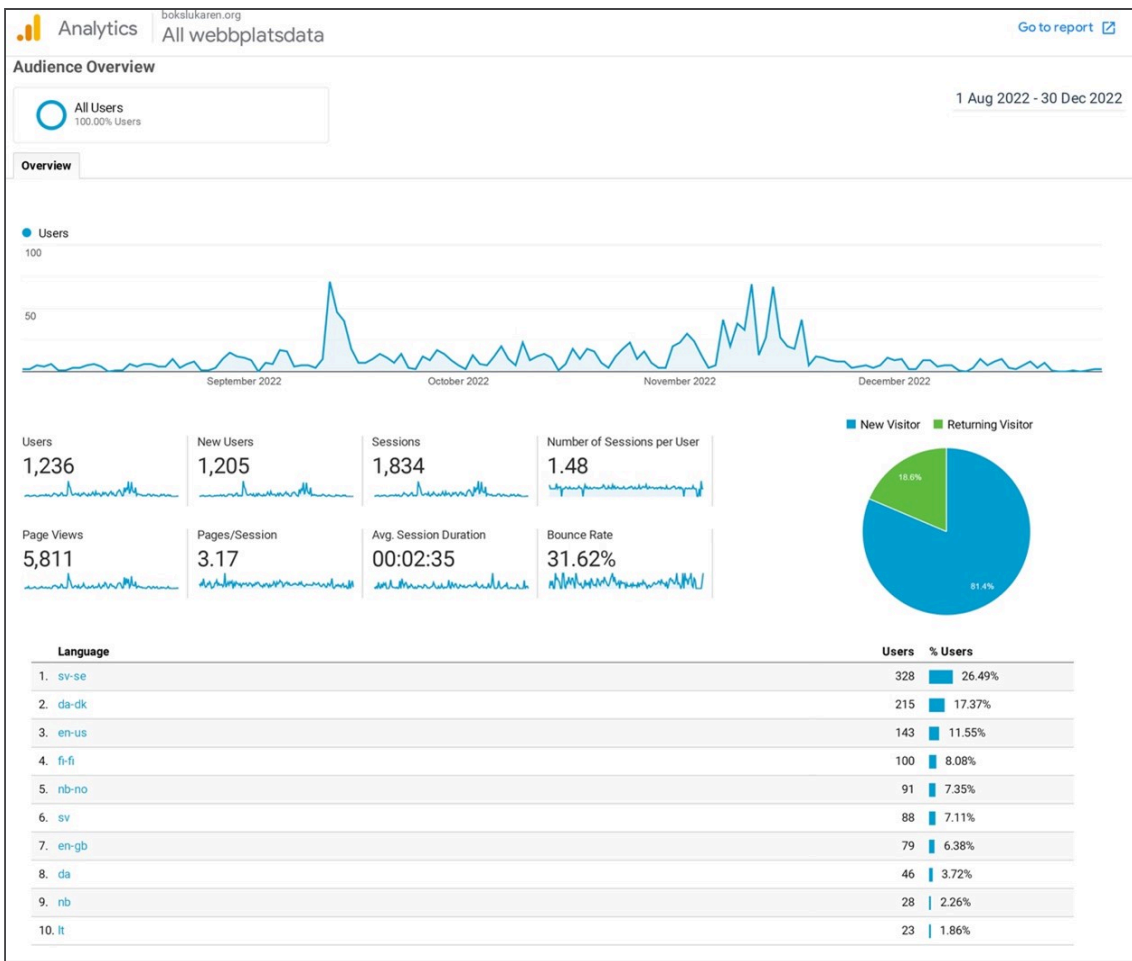

Fig 15. "Audience overview".

Infografiken visar antalet besök på webbplatsen med jämförande data för augusti-december 2022 respektive 2023.

Frontfigur "Bokbananen"

Projektets frontfigur "Bokbananen" finns i flera olika utformanden, här seglande en bokbåt.

Målsättningen var att hitta en fantasieggande frontfigur för projektet som skulle kunna användas mångsidigt i projektkommunikationen. Den logotyp som använts i kommunikationen är Nordisk kulturkontakts logotyp, för att understryka Nordisk kulturkontakts projektledarskap.

Nordisk kulturkontakt bjöd genom ett "open call" bland annat nyetablerade illustratörer och studerande att skapa en bokslukarfigur. 81 bidrag inlämnades från alla de nordiska länderna, inklusive Åland och Färöarna och finalbidragen sällades fram i en jury av sakkunniga och två grupper med barn.

Det vinnande bidraget, "Bokbananen" av illustratören Cato Thau Jensen från Danmark, var barnens favorit. Av de sakkunniga i juryn upplevdes bokbananen som en både uppfriskande och humoristisk karaktär. Figuren bedömdes fungera fint som en flexibel och "böjbar" guide i biblioteksmiljö, och konstaterades inbjuda till okonventionellt nytänkande och kreativitet. När barnen tillfrågades, tyckte de att en lämplig figur är en som lockar till läsning, är glad och dessutom sportig.

Draghjälp av nordiska hus och institut

De fyra nordiska husen och instituten på de nordiska kulturinstitutionerna i Reykjavik (NOREY), Torshavn (NLH), Nuuk (NAPA) och Mariehamn (NIPÅ) är regionalt placerade institutioner i det nordiska samarbetet. När dessa tillfrågats om huruvida de har genomfört aktiviteter som bidragit till att ge kännedom om projektet *Den nordiska bokslukaren*, instämde de helt till detta påstående.

På Grönland har Grönlands nationalbibliotek stått för arrangemangen.

Husen och instituten inklusive Grönlands nationalbibliotek instämmer i huvudsak även till att deras verksamheter har genomfört aktiviteter som bidragit till att ge kännedom om Nordiska Rådets barn-och ungdomslitteraturpris.

När det gäller hur frontfiguren för *Den nordiska bokslukaren* emottagits, blev svaren att denna tydligt igenkännts och kopplats till projektet.

För Grönlands del konstaterar man att utseendet och utformningen "varit mycket skandinavisk och därför inte kunnat ge resonans för målgruppen på Grönland".

Process, resultat och utveckling – arbetsgruppen

Den nordiska arbetsgruppen som skapade de pedagogiska materialen omfattade pedagoger, barnbibliotekarier, författare, illustratörer, läsambassadörer och andra läsfrämjare ifrån hela Norden.

Respondenterna ombads att reflektera kring resultatet och utmaningarna på vägen, samt kring vad som borde prioriteras i den fortsatta utvecklingen. Frågorna till respondenterna inriktades även på deras upplevelse av arbetsprocessen och hur denna fungerat för både grupp och den enskilde.

De reflektioner som görs av respondenter i arbetsgruppen uttrycker en relativt likvärdig syn på potential och utmaningar och här återges några av dessa. Samtidigt återfinns särintressen eller ambitioner utöver projektet och ett urval har medtagits som citat.

När det gäller vilken utvecklingspotential för *Den nordiska bokslukaren*, på kort och lång sikt, som förväntas kan följande observeras.

Respondenterna i arbetsgruppen värderar att materialet kommer att fortsätta vara relevant då många av bilderböckerna innehåller universella ämnen.

Som materialbank är innehållet lämpat både för offentliga bibliotek, skolbibliotek och undervisning i skolan. Eftersom det tar tid att nå ut till många användare behöver man bygga projektet långsiktigt, fylla på material, kommunicera, få fler att använda resurserna och känna till materialet.

De nordiska länderna har olika strukturer och det gäller att förmedla materialet med hänsyn till detta för att kunna nå ut till fler pedagoger i förskola och skola, till folk och skolbibliotek i Norden.

Ambitionen i projektet är både att bli en resurs/plattform för att lära sig mer om nordiska bilderböcker, men även att lära om nordiska språk, länder, kulturer. Detta, att lära av varandra och utöva kollegialt lärande över nationsgränser har märkts även för arbetsgruppen.

På kort sikt skapas en bas med pedagogiskt material for läsning av nordisk barnlitteratur. På längre sikt skapar arbetet större värden till Nordiska Rådets prisnominering och prisutdelning, och uppmärksamheten runt barnlitteraturen i Nordiska Rådets litteraturpris, och man stärker en gemensam ämnesfacklig miljö, språk och kultur inom nordisk barnlitteratur och bilderbokskompetens.

Respondenterna som svarat under fritextfältet "Annat" kommenterar den regionala utvecklingen och ger önskemål om fler översatta böcker:

"Den nordiska bokslukaren kan bli större också på Grönland, den kan bli synligare med flera medlemmar från Grönland".

"Utvecklingspotentialen på lång sikt vore om alla böckerna i projektet skulle bli översatta till de skandinaviska språken – det skulle göra det lättare att väcka intresse för böckerna och projektet."

"Short term: creating more material and translating it. Long term: this model could be used to introduce Nordic literature in a wider range of countries^[13]."

13. Isländsk deltagare i arbetsgruppen.

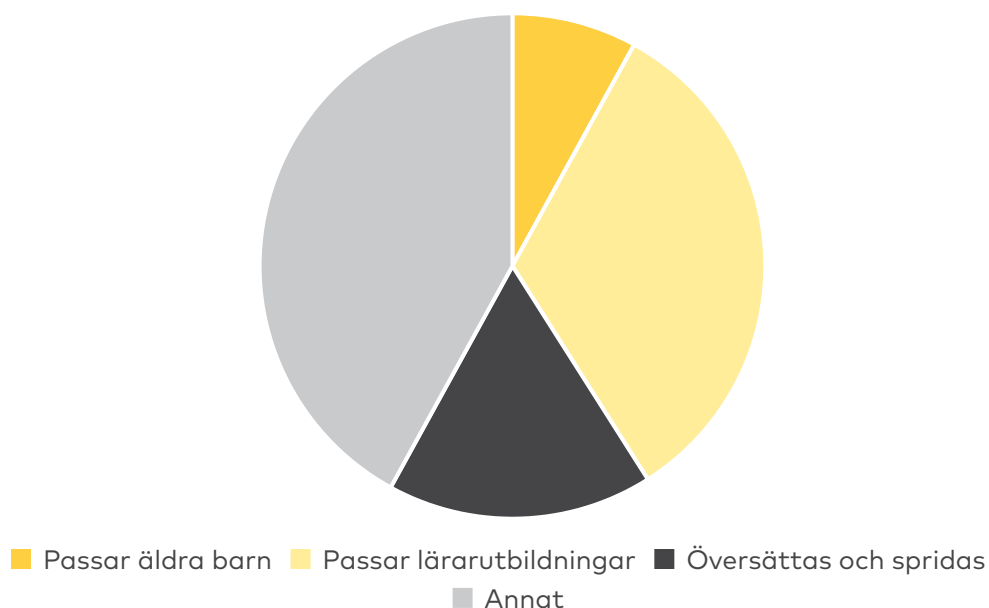

Fig 16. Spridningsmöjligheter

Svarsfördelning i procent på påståendet "Hur ser du på möjligheten till bredare spridning av metoden – vem eller vilka skulle organisatoriskt kunna förväntas ta vara på kunskaper och erfarenheter och praktiskt arbeta i projektets anda i ett längre perspektiv?"

Under "Annat" kunde respondenterna göra egna tillägg och välja flera av alternativen och här uppgavs t ex:

"Jag skulle gärna kryssa i alla de ovan alternativen".

"Jag tänker att ett seminarium likt "Nordisk bilderbok - vild och vacker" kopplat till materialbanken skulle vara intressant för många"^[14].

"Alla tre är viktiga. Bygga på olika steg eftersom".

"Det skulle vara bra om bilderböcker som tidigt nominerades och som ej finns för försäljning kunde få nytt liv och friköpas digitalt. Då skulle böckerna och materialet leva vidare längre".

De ytterligare förmedlingsinsatser (spridning) som projektet skulle dra nytta av handlar för flera respondenter om att nyttja synergieffekter. Detta illustreras av de följande citaten:

14. Ett webinarium om bilderböcker arrangerades av Nordisk kulturkontakt 27.5.2021

"Jag tror att vi skulle kunna "kroka arm" med andra läsfrämjande insatser. Likaså erbjuda workshops för målgrupper som bibliotekspersonal, pedagoger i både skola, fritidshem och förskola. Kanske även utnyttja internationella dagar för reklamkampanjer som: Världspoesidagen, Världsbokdagen, Språk-dagen, FN-dagen".

"Synas mer i pedagogers och bibliotekariers olika kanaler. Bra med inläsningar på olika språk. satsning på tillgången av litteratur på olika språk och översättningar".

"Spridas genom förskolor och skolor i Norden, samt folk- och skolbibliotek. Olika nordiska nätverk, Norden-kampanjer osv. Svårt att nå ut på mässor typ bokmässan bättre med riktade insatser mot målgrupp".

Men även förslag om att samarbeta med skolbiblioteksnätverk och mer samarbete med förlagen kan observeras ibland respondenternas kommentarer. Här föreslås till exempel att förlagen kunde lansera sina böcker och då inkludera information om att det dessutom finns pedagogiska uppgifter till böckerna. Översätta fler böcker, hålla presentationer med workshops som visar lärare och barn hur materialet kan användas och erbjuda lärande på plats. Också göra föredrag, använda presskontakter och sociala medier i ökad utsträckning föreslås.

Respondenterna i arbetsgruppen lämnade alltså som exemplen här ovan visar, förslag till breddning och förstärkning av projektet, och tar även upp resursfrågor vilka redovisas senare i studien.

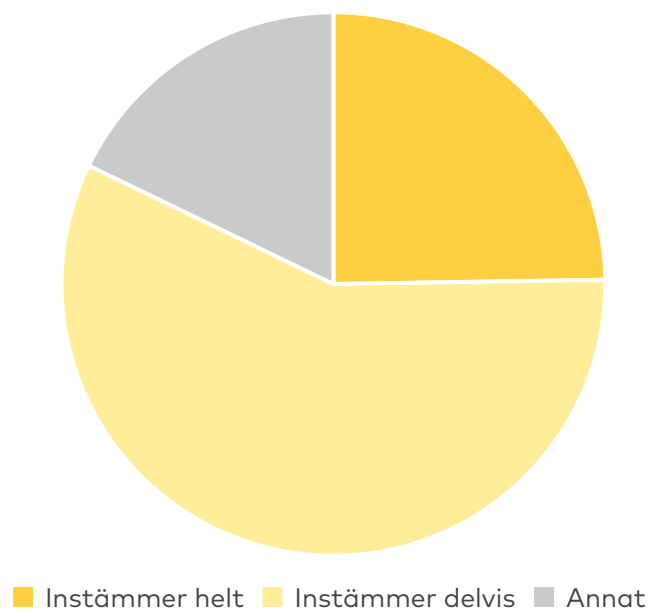

Fig 17. Mottagande av projektet

Svarsfördelning i procent på påståendet "Jag upplever att Den nordiska bokslukaren tagits emot väl i de miljöer där jag sett den användas". Under "Annat" angavs att respondenten inte deltagit.

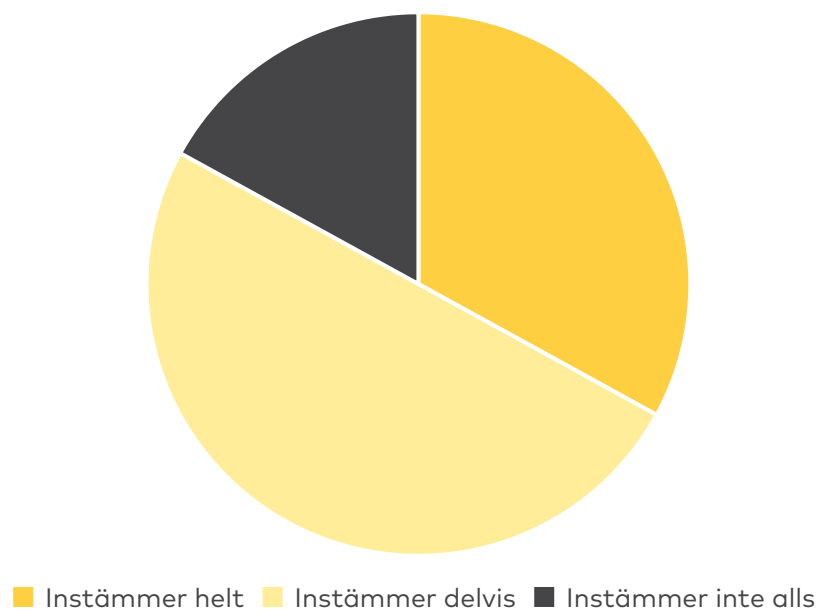

Fig 18. Förändring i förhållningssätt

Svarsfördelning i procent på påståendet "Mitt eget förhållningssätt till att arbeta med bilderböcker på andra nordiska språk har förändrats under projektet".

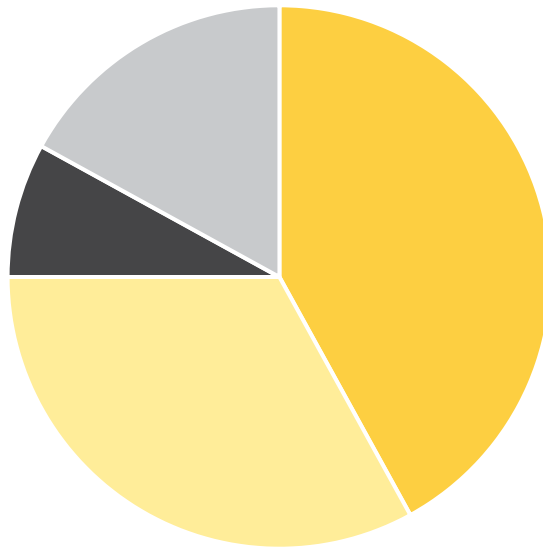
Hur arbetet i arbetsgruppen har påverkat deltagarna varierar naturligen, här sammanfattas några tankar (svaren återges i sin helhet i bilaga 1).

"Jag tycker att materialet möjliggör för mig att hitta titlar på andra nordiska språk. Få en djupare förståelse för dem och med hjälp av materialet kan jag använda böckerna i olika sammanhang".

"Det är tack vare ett solitt fundament i de tidigare boknomineringarna och det grundliga arbetet i arbetsgrupperna^[15] i bokslukaren, som projektet blivit så starkt och arbetsmaterialet så överbevisande".

"Jag menar att det blir tydligare hur omfattande vår nordiska gemenskap är, att det är viktigt att se på den litterära produktionen av bilderböcker med nordiskt upphov som en gränslös gemenskap. Vi har många gemensamma värden och många bilderbokskapare som gör viktiga böcker med värden vi har med oss som handlar om demokrati, mångfald, yttrandefrihet och omsorg om natur och miljö".

15. Respondenten refererar till "arbetsgrupper" eftersom alla deltagarna i den större arbetsgruppen inte jobbat med samtliga material.

■ Instämmer helt ■ Instämmer delvis ■ Instämmer inte alls ■ Annat

Fig 19. Betydelse för utvecklande av yrkesroll

Svarsfördelning i procent på påståendet "Projektet och arbetsgruppens samarbete har bidragit till att utveckla min yrkesroll". Under "Annat" angavs "ingen förändring".

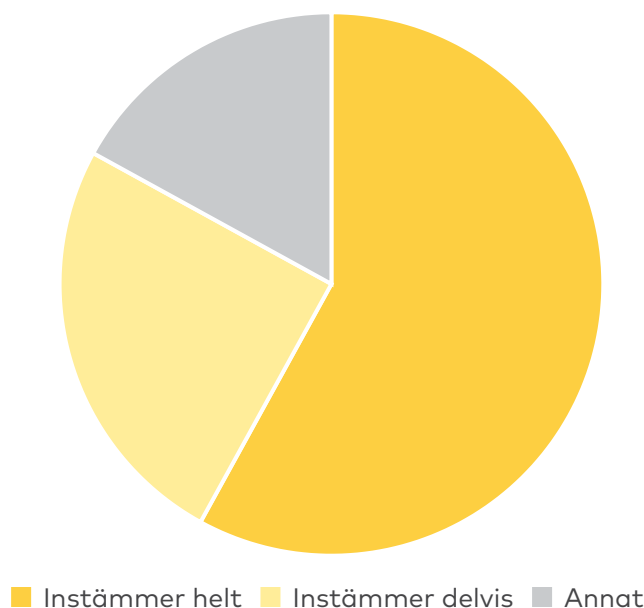

Fig 20. Digitala fördelar i processen

Svarsfördelning i procent på påståendet "Arbetsgruppens digitala arbetssätt har huvudsakligen haft fördelar".

58% svarade "Instämmer helt", 25% "Instämmer delvis", och 0% "Instämmer inte alls". 17% svarade "Annat" och här angav några respondenter att någon eller några fysiska träffar hade behövts för att komplettera det digitala och för att möjliggöra samtal och diskussioner kring resurser, tid, och t ex internationalisering av metoden.

Vad ser du för utvecklingspotential för Den nordiska bokslukaren, på kort och lång sikt?

Respondenterna i arbetsgruppen har reflekterat kring ovanstående frågeställning. I sammanställningen nedan har ett urval gjorts utifrån relevans för frågeställningen samt utifrån ofta återkommande svar. Samtliga svar återges i bilaga 1. För att spegla bredden har citat på de skandinaviska språken danska, norska och svenska inkluderats.

"På kort sigt er der med Bokslukaren basis for at lærere, undervisere og andre børnebogs kapaciteter ganske hurtigt kan optimere deres arbejde med børnebøger og samtidig gøre det mere målrettet i forhold til eleverne/børnene".

"På kort sikt skaper vi en base med pedagogisk materiale for lesning av nordisk barnelitteratur. På lengre sikt skaper gir arbeidet større verdi til nomineringen og prisutdelingene og oppmerksomheten rundt barnelitteraturen i Nordisk rådslitteraturpris, og vi styrker et fellesfaglig miljø, språk og kultur innen nordisk barnelitteratur og bildebokkompetanse".

"Jag ser att materialet kommer att fortsätta vara relevant då många av bilderböckerna innehåller universella ämnen. Som materialbank är innehållet lämpat både för offentliga bibliotek, skolbibliotek och undervisning i skolan".

Också i arbetsgruppen som sådan observerades att man i processen kunnat lära av varandra och utöva kollegialt lärande över nationsgränser.

"Jeg synes at Den nordiska bokslukaren kan blive større også i Grønland, den kan blive synligere med flere medlemmer fra Grønland".

"Endnu mere PR og presse og eventuelt live talks kunne være gavnlige. Jeg arbejder selv lige nu på yderligere formidling".

"Formidling i nordiske bokmesser og konferanser, slik at plattformen blir mer kjent".

"Kanskje samarbeid med skulebiblioteknettverk? I Noreg: Fylkesbibliotek som koordinator og kontaktinstans ut til skulane og skulebibliotek. Eg veit ikkje korleis situasjonen er i dei andre landa. Meir samarbeid med forlaga - kan dei promotere bøkene sine saman med informasjonen om at det finst oppgåver knytt til dei".

"Flere foredrag for at oplyse om Den nordiska bokslukaren. Udnytte flere sociale medier med et eller andet tilkærkningskampagne".

"Utvecklingspotentialen på lång sikt vore om alla böckerna i projektet skulle bli översatta till de skandinaviska språken - det skulle göra det lättare att väcka intresse för böckerna och projektet".

Vad har du upplevt som den största utmaningen i projektet – för dig själv, för projektet?

Ibland utmaningarna som beskrivs återfinns att hitta tid för att hela gruppen ska kunna arbeta tillsammans, att få balans emellan länderna med tillräckligt antal representanter från alla, att komma ifrån personberoende eftersom det visat sig svårt för flera att kombinera projektmedverkan med eget myndighetsarbete med hög belastning på jobbet, vilket inneburit att flera deltagare angett att de gör sitt arbete i projektet utanför jobbet och mycket på fritid, sena kvällar/helger.

Det finns respondenter som uttrycker att några fysiska möten varit önskvärt för att bättre kunna diskutera stora breda perspektiv, metoder och potential inte minst internationella perspektiv.

De finansiella resurserna för att marknadsföra projektet – att nå ut till skolor och föräldrar, tar tid och kräver ofta betald arbetstid.

Den nordiska bokslukaren på Educa-mässan i Helsingfors 2023. Mikaela Wickström introducerar konceptet för två lärare från Japan. Foto: Heidi Orava

Utvecklingsstrategiska perspektiv – styrgruppens forskare

I detta avsnitt ges en kortare bakgrund till Nordiska Rådets barn- och ungdomslitteraturpris och det påföljande initiativet *Lyftet*^[16]. Därpå har projektets möjliga strategiska långsiktiga perspektiv studerats utifrån kommentarer från en forskare i styrgruppen för *Den nordiska bokslukaren*, med referenser till aktuella för studien relevanta nordiska forskningsprojekt.

Parallellt med att Nordiska ministerrådet inrättade Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris 2013 lanserades projektet *Lyftet*. Under åren 2019–2021 vidareutvecklades detta lyft för nordisk barn- och ungdomslitteratur med sekretariatet för Nordiska rådets litteraturpriser som projektledare.

Huvudsatsningen var ett årligt tvärvetenskapligt seminarium om aktuell nordisk barn- och ungdomslitteratur. Seminariet, en återkommande sommarhändelse under treårsperioden 2019–2021, resulterade i utgivningen av en tredelad antologi som handlade om seminariets teman och andra relevanta ämnen.

16. <https://www.norden.org/en/p/%C3%A5tvaersafnorden>

Seminarier stärkte band mellan olika aktörer och utövare inom den nordiska barn- och ungdomslitteraturen genom att forskare, författare, illustratörer, kommunikatörer och förläggare med anknytning till den nordiska litteraturmiljön deltog, nätverkade och skapade synergier – även efter seminariet och antologin.

Stödmaterial i *Den nordiska bokslukaren* som producerats av en nordisk arbetsgrupp bestående av barnbibliotekarier, illustratörer, författare, pedagoger och andra läsfrämjare, har byggts upp kring bilderböcker som nominerats till Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris. Flera böcker tar upp universella teman som förväntas kunna ha lång livslängd och relevans.

Docent Mia Österlund ingår i styrgruppen för *Den nordiska bokslukaren* och menar att projektet bemöter en efterfrågan på nordiskt nätverkande och att *Den nordiska bokslukaren* uttryckligen förmedlar ett konkret handlingspaket som forskare och debattörer efterlyser.

Inte minst jurymedlemmarna i Nordiska rådets barn och ungdomslitteraturpris-kommitté och Det nordiska lyftet^[17] har, menar hon, upprepade gånger påtalat att de nordiska böckerna måste resa i Norden eftersom kanaler för att sprida böckerna är avgörande när litteraturen ska nå ut.

Synergieffekterna omkring projektet är påfallande många och djupgående menar Mia Österlund, bland annat genom att materialen kan tillämpas med yngre barn och föräldrar därmed kan involveras, men också för att materialet kan spridas på flera nordiska språk och således främja användandet av skandinavisk språkförståelse. Den nordiska bokslukaren är ett imponerande och välskräddat projekt som konkretiserar läsfrämjande på bästa sätt, noterar hon.

De nordiska bilderböckerna passar även utmärkt för äldre barn, materialet kunde med fördel anpassas för högstadiet och gymnasiet, då även nordisk barnlitteratur-forskning kunde användas, fortsätter Mia Österlund. Just detta med att använda bilderboken med äldre barn och unga är något forskningen intresserar sig för, till exempel Katrina Åkerholms och Heidi Höglunds "Komplexa bilderböcker med ungdomar: litteraturdidaktiska perspektiv"^[18] och Åkerbloms kommande avhandling och artiklar.

I antologin "Exploring challenging picturebooks as learning materials in early childhood education"^[19] diskuteras vad barn och unga egentligen borde läsa och varför, utifrån pedagogiska sammanhang, av ledande forskare och i ett internationellt och nordiskt perspektiv. Genom empirisk forskning framvisas konkret hur bilderböcker kan fungera för att utmana utveckla och vidga barn och ungas

17. <https://www.norden.org/sv/bulitpris>

18. <https://research.abo.fi/sv/projects/complex-picturebooks-in-secondary-literary-education>

19. Haaland, Gunnar, Kümmerling-Meibauer, Bettina, Ommundsen, Åse (2022). Exploring challenging picture books in education. ISBN 9781032017440. Routledge.

världsbild. Bilderböcker kan utmana, utveckla och vidga barn och ungas världsbild om de i tidig ålder kan erbjuda barn och unga ett brett fält med tematiska, kognitiva och estetiska utmaningar, har empirisk forskning visat, framhävs i antologin.

Genom teoretiska överväganden, analyser av bilderböckers innehåll, liksom empiriska studier med barn och unga framvisas vikten av ett sammanhang omkring bilderböckerna; skapandet av en läskultur tillsammans med barn, kompetenser i att läsa och skriva multimodala texter där multimodala texter är texter som använder sig av flera olika uttrycksformer, såsom bilder, ljud, rörliga bilder, och text så att man kan förstå och skapa texter som använder sig av flera olika uttrycksformer på ett effektivt sätt.

Här återfinns flera perspektiv som går att igenkänna ifrån pilotprojektet *Den nordiska bokslukaren*.

Motsvarande forskningsprojekt avseende yngre barn är till exempel ett projekt om bilderboken i undervisning vid Oslo storstadsuniversitet Oslomet^[20] där en antologi utgiven av Routledge, liksom temanummer av barnlitteraturtidskrifter är under arbete, lett av Åse Marie Ommundsen^[21], Vid Åbo Akademi i Finland bygger man upp ett biämne i litterärt skapande^[22].

Frågan om en bredare spridning av läskulturer är central – men vem eller vilka skulle organisatoriskt kunna förväntas ta vara på kunskaper och erfarenheter från *Den nordiska bokslukaren* – och praktiskt arbeta i detta projekts anda i ett längre perspektiv?

Projektet passar för lärarutbildningar i Norden, menar Mia Österlund, där studenter kunde vidareutveckla materialet. Exempelvis kunde de litterära priserna och barnboks kritiken ingå i materialet.

Modellen kunde med fördel också spridas internationellt med sikte på att öka synligheten för nordisk barnlitteratur globalt.

Mot bakgrund av detta och med beaktande av att projektet *Den nordiska bokslukaren* avslutar sin pilotfas under 2024, utvecklar Österlund sina tankar kring digitala plattformar och framtiden för nätverkssamarbeten kring nordisk barnlitteratur.

Det behövs en digital plattform med länkar och information till all existerande verksamhet kring nordiska barnböcker: litterära priser, kritik, ställen där det

20. <https://www.oslomet.no/en/>

21. <https://www.oslomet.no/en/about/employee/asmaom/>

22. <https://www.abo.fi/om-abo-akademi/fakulteterna/fakulteten-for-pedagogik-och-valfardsstudier/litterart-skapande/hogre-utbildning-inom-ordkonst-vid-abo-akademi-och-novia/>

undervisas, berättas om forskning, barnboksinstitut, förbund som FIBUL, Barnebokkritikk med flera.

Det finns, hävdar hon, en samsyn på fältet om att detta behövs, det ska inte vara exklusivt för forskare utan samla forskare, förmedlare, utbildare, författare, kritiker, illustratörer med flera. Man kan jämföra med Nordiska ministerrådets initiativ Lyftet som resulterade i flera nordiska samarbeten genom att sammanföra författare i workshops med resultatet "att det nu finns otroliga böcker" som Linda Bondestam och Laura Ruohonens "Hela konkarongen" och Jesper Wung Sung och Jenny Lucander "Vad bestämmer jag", berättar hon.

Kärnfrågorna att fokusera på är två – först och främst att bilderboken är till för alla åldersgrupper, den nordiska bilderboken är en resurs på alla utbildnings stadier och forskningen ger aktuella ingångar, till exempel genom Lydia Wistisen^[23] om skräpstudier och barnfattigdom.

Den andra frågan handlar om hur digitala resurser överbryggat avstånd och för nordiska bilderböcker och läsarna närmare varandra genom att de erbjuder språkliga smakprov, synergier och samarbeten.

Skulle det kunna göras möjligt att studenter vid lärarutbildningar i Norden kunde få i uppdrag att vidareutveckla materialet i *Den nordiska bokslukaren* och härigenom underlätta också för föräldrar att involveras i läsningen av nordiska bilderböcker för barn och därmed även ytterligare bredda kretsen av mottagare av materialet?

Det är centralt att lärarutbildningar är involverade. På så vis nås föräldrar exempelvis genom föräldramöten om läsning.

23. <https://www.su.se/nyheter/lydia-wistisen-skriver-om-barnboken-i-skr%C3%A4pocen-i-en-ny-antologi-om-oro-och-framtidstro-1.553263>

KONKLUSIONER

I det här kapitlet beskrivs de observationer som noterats från föregående kapitel redovisning av enkätresultat. Detta knyts till här till de två övergripande frågeställningarna i studien.

Frågeställningarna som rapporten sökt besvara var alltså:

- huruvida projektet *Den nordiska bokslukaren* uppfyller de intentioner som låg till grund för beslutet om finansiering som de nordiska samarbetsministrarna fattade.
- vilka kvalitativa effekter i samband med läsning av nordiska bilderböcker för barn som kunnat identifieras genom de pedagogiska stödresurserna i projektet *Den nordiska bokslukaren*.

Den första frågeställningen anknyter som inledningsvis nämnts, direkt till Nordisk kulturkontakts uppdrag såsom det framgår av Nordisk kulturkontakts stadgar: "Med respekt för barn och ungas egna villkor ska Nordisk kulturkontakt stimulera deras nyfikenhet på och kunskap om andra nordiska länders kultur, språk och samhällen".

Studiens respondenter uttrycker som det i föregående kapitel har redogjorts för, en hög uppskattning för hur projektets resurser har tillgängliggjorts med ovanstående nämnda innehåll och profil; genom att producera och sprida pedagogiskt stödmaterial till aktuella nordiska bilderböcker har projektet skapat en tidig kontaktyta till de nordiska ländernas bokskatt för barn, med hjälp av läsande vuxna.

Den andra frågeställningen utgår ifrån de centrala kvalitetsmål som projektet angett i projektbeskrivningen till beslutsfattarna och summeras så här:

- **Det pedagogiska stödmaterialen håller hög kvalitet.**
Detta bekräftas av en mycket stor majoritet av respondenterna som uttrycker sin uppskattning för hur materialet har bidragit i deras läsgruppsarbete.

- **Materialet får en god spridning genom e-distribution och strategiska samarbetspartners.**
E-distribution har gett materialet en mycket god spridning. Strategiska samarbetspartners i respektive land har god representativitet vilket framgår av sammansättningen av respondentgrupp, arbetsgrupp och styrgrupp redovisade i tidigare avsnitt.
- **Materialet upplevs som relevant.**
Respondenterna är övervägande mycket positiva till materialets relevans för dem.
- **Materialet utarbetas och kvalitetsgranskas av pedagoger och andra professionella läsfrämjare i den nordiska arbetsgrupp som ska producera materialet.**
Studien bekräftar detta vilket illustreras genom de tidigare redovisade svaren från experterna i arbetsgruppen och genom pedagogerna i referensgruppen.
- **Spridningen kan mätas genom analys av webbplatstrafik och nedladdningar i förhållande till geografiska områden samt genom strategiska samarbetspartners i respektive land.**
Detta är som tidigare kommenterats i webbavsnittet, uppmätt och redovisat såsom gott i detta pilotprojekt.
- **En nollmätning som pejar målgruppernas attityder till nordisk barn- och ungdomslitteratur, alternativt annan relevant följeforskning, genomförs vid lanseringen och följs upp i slutet av projektperioden.**
Detta bekräftas i studien genom sammanställningen och analysen av referensgruppens tre enkäter och redovisar även en utveckling under processen.
- **Goda möjligheter för uppföljning av trafik och nedladdningar byggs in i webblösningarna. Strategiska partners och prioriteringar för den elektroniska distributionen tänks in i distributionsplanen.**
Även detta har som tidigare nämnts här ovan, implementerats och bekräftas i studien.

Nedan följer de gruppvisa observationerna i summering, med respektive grupp och deltagare i studien redovisad var för sig.

Referensgruppen noterar övervägande samstämmiga svar i den tredje enkäten, slutmätningen, kring sin inställning till att spridning av projektet bör inkludera föräldrar samt barn i högstadiе- och gymnasieåldrarna, och hur detta skulle kunna gå till till exempel kunde lärarstuderande på högskolor och universitet involveras i utvecklingsprocessen. Intresset för att kunna ta del av aktuell forskning kring

läsfrämjande metoder och strategier kan observeras, särskilt om det handlar om lässtrategier, urval av böcker till läsning och alternativa metoder för kreativa uppföljningar i läsgrupperna.

Samtidigt visar berättelserna från läsgruppernas vardag som deltagarna tagit sig tid till att återge, att materialet har fungerat väl i att stödja de pedagogiska processerna och att variationen är stor när det kommer till att ta tillvara barns bokintresse och kreativitet i en pedagogisk situation.

Arbetsgruppen efterfrågades om både potentialen och utmaningarna, på kort och på lång sikt.

Ibland utmaningarna återfinns att hitta tid för att hela gruppen ska kunna arbeta tillsammans och att få balans emellan länderna med tillräckligt antal representanter från alla länder. Att komma ifrån personberoende nämns också, eftersom det visat sig svårt för flera att kombinera projektmedverkan med eget myndighetsarbete med hög belastning på jobbet, vilket inneburit att flera deltagare angett att de gör sitt arbete i projektet utanför jobbet och ofta på fritid, sena kvällar/helger.

Även att hålla några fysiska möten uppges som önskvärt för att bättre kunna diskutera stora breda perspektiv, metoder och potential inte minst internationella perspektiv. Någon anger att endast ett fåtal böcker är översatta på deltagarens språk vilket gör det svårare att möjliggöra tillgång till böckerna för användarna.

De finansiella resurserna för att marknadsföra projektet tas också upp – att nå ut till skolor och föräldrar och öka projektets spridning är både viktigt och tar tid och kräver ofta betald arbetstid.

Ibland de många intressanta reflektionerna kring projektets potential noteras att projektet i ännu högre grad borde "kroka arm" med andra läsfrämjande insatser och erbjuda workshops för målgrupper som bibliotekspersonal, pedagoger i både skola, fritidshem och förskola.

Kanske även i högre grad utnyttja internationella dagar för reklamkampanjer: Världspoesidagen, Världsbokdagen, Språk dagen, FN-dagen.

Styrgruppens barnlitteraturforskare vill se en ökad spridning. De nordiska böckerna måste resa i Norden eftersom kanaler för att sprida böckerna är avgörande när litteraturen ska nå ut. Detta kan innebära både böckerna och de pedagogiska resurserna – det är bilderboks-potentialen som ska tillvaratas.

Och utvecklandet av en digital plattform med länkar och information till all existerande verksamhet kring nordiska barnböcker: litterära priser, kritik, ställen där det undervisas, berättas om forskning, om barnboksinstitut, och förbund. En mötesplats som samlar forskare, förmedlare, utbildare, författare, kritiker, illustratörer med flera. Med digitala resurser som överbryggat avstånd och för

nordiska bilderböcker och läsarna närmare varandra genom att de erbjuder språkliga smakprov, synergier och samarbeten.

Det är centralt att lärarutbildningarna i Norden är involverade. På så vis nås också föräldrar exempelvis genom föräldramöten om läsning

Avslutande kommentarer

Det här kapitlet återkopplar till de observationer om barns och vuxnas vardagliga läsande som låg till grund för projektets tillkomst och till de nordiska initiativ som tagits för att till läsande barn och vuxna tillgängliggöra den bokskatt som det nordiska samarbetet erbjuder. Slutligen riktas blicken framåt mot de utmaningar och möjligheter som tar vid där projektet slutar.

I det open call som gick ut i hela Norden om att lämna in förslag till frontfigur för projektet inkom inget bidrag från Grönland. I ett senare skede i processen kommenterar en respondent den valda frontfigurens bristande funktion på Grönland och konstaterar att den upplevts alltför skandinavisk. Exemplet visar framförallt att det praktiska nordiska samarbetet även inrymmer perspektiv där regional kultur och synsätt är ett faktum och att regionala kulturer är starka identiteter som det ibland innebär utmanande processer att få med.

Samtidigt noterar en respondent att det också finns utvecklingspotential för *Den nordiska bokslukaren* på Grönland och att projektets spridning därför kan öka.

Och precis som flera respondenter konstaterar tar det tid att nå ut. Man behöver bygga långsiktigt, fylla på material, kommunicera, få igång fler som använder och känner till materialet. Olika strukturer i olika länder kräver anpassning av materialet för att det ska kunna förmedlas, vilket också ovanstående exempel illustrerar.

Denna utmaning har självfallet noterats av projektledningen som samtidigt som man redan tidigare adresserat detta med gediget arbete även ser detta framgent som väsentligt att fortsätta att arbeta med.

I projektbeskrivningen framgår att projektet kom till i dialog med de nordiska husen och instituten runtom i Norden och i Baltikum, särskilt Nordens hus i Reykjavik, för att

- främja läsande av nordisk barnlitteratur i alla de nordiska länderna
- öppna upp och profilera nordisk barn- och ungdomslitteratur
- särskilt profilera Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris.

Behovet av projektets tänkta leveranser dokumenterade Nordisk kulturkontakt genom en omfattande kvalitativ omvärldsbevakning, genomförd på Nordisk kulturkontakt som ett resultat av ett flerårigt nätverkande med nordiska

bibliotekarier, läsambassadörer och andra läsfrämjare, pedagoger och kolleger på de nordiska husen och instituten.

Uppfattningen att projektet behövdes stärktes också av det utställningssamarbete som Nordisk kulturkontakt de tre senaste åren haft med Helsingfors universitets utbildning i småbarnspedagogik kring bilderboksutställningar. Nordisk kulturkontakt har tillsammans med lärare vid pedagogiska fakulteten handlett första årets studerande som planerat och dragit workshops och därefter skapat pedagogiskt material kring bilderboken och utställningen som en del av sina universitetsstudier.

Detta pedagogiska material har gjort utställningarna mer lättillgängliga för andra pedagoger att ta del av och arbeta vidare med då utställningen visats på andra orter.

I Finland och Sverige skapas en hel del pedagogiskt material av både läsfrämjare, läsambassadörer och förlag i syfte att bland annat fungera som diskussionsunderlag för pedagoger i samtal med barn kring bilderboken. Detta material är gratis och lättillgängligt på nätet, medan pedagogiskt material kring bilderboken i det övriga Norden antingen saknas helt eller återfinns bakom förlagens avgiftsbelagda webbportaler.

I studien kan också konstateras att förslagen om framtida breddning och fördjupning av projektet genom inkludering av lärarutbildningar, involvering av föräldrar samt barn och unga i högre åldrar, delas av en stor majoritet av övriga respondenter såsom pedagoger och bibliotekarier och barnboksexperten i de olika grupperna.

Det har i denna rapport studerats hur projektet *Den nordiska bokslukaren* medverkat till att nordiska bilderböcker för barn sprids och hur digitala resurser överbryggat avståndet mellan nordiska bilderböcker för barn och nordiska läsgrupper med barn. Hur kunskap hittas om nordisk barnlitteratur och hur läsandet för och med barn tillgängliggörs har vidare diskuterats.

När projektets framtida utmaningar har kommenterats har respondenterna också tangerat resursfrågor; att hålla några fysiska möten för arbetsgruppen, att få fler böcker översatta till deltagarnas språk, medel till att ytterligare marknadsföra projektet för att nå ut till skolor och föräldrar och öka projektets spridning vilket är både viktigt och tar tid och ofta kräver betald arbetstid, nämns i respondentensvaren.

Men också många möjliga konstruktiva lösningar lyfts av vilka flera har observerats och fått respondenters och forskares support – att utifrån nordiska nätverk bredda och fördjupa konceptet och bli en plattform för att synliggöra nuvarande och kommande resurser för vuxnas läsning av nordisk barnlitteratur för barn.

Den vision som forskaren Mia Österlund i denna rapport gett uttryck för genom sitt förslag till ett vidareutvecklande av bland annat webbplatsresurserna, rymmer även möjligheter att göra den nordiska modellen vidare spridd internationellt.

Som flera respondenter uttryckt i rapporten förutsätts då fler uppbackande resurser även framgent.

Slutligen kan konstateras att pilotprojektet mött ett behov, levererat kvalitet och engagerat många kunniga människor runt om i Norden med god spridning som resultat.

Som exempel har projektet samarbetat med 27 nordiska bokförlag.

Utvecklingsprocesser har igångsatts runt om i Norden genom det pedagogiska stödmaterialiet och de digitala resurserna och distributionen och dessa processer har potential att utvecklas till en plattform för ett kvalitativt hållbart nordiskt nätverk, konsoliderande pilotprojektets uppnådda resultat som en organisatorisk plattform för hela Norden.

Projektet *Den nordiska bokslukaren* har i hög grad medverkat till att sänka tröskeln för vuxna att läsa barnlitteratur med barn från andra nordiska länder. Genom att producera och sprida pedagogiskt stödmaterial till aktuella nordiska bilderböcker har projektet skapat en tidig kontaktyta till de nordiska ländernas bokskatt för barn, med hjälp av läsande vuxna.

Detta är ett väsentligt bidrag och det är med stor tillfredsställelse som jag varmt kan rekommendera projektet och resurserna till tillkommande användare runt om i hela Norden.

REFERENSER

- Asplund, Johan (1971). Om undran inför samhället. Argos. Lund
- Ahrne, Göran, Svensson, Peter (2022). Handbok i kvalitativa metoder. Adlibris. Stockholm
- Duelund, P. (2008). Nordic cultural policies: A critical view. International Journal of Cultural Policy, 14:1, 7-24. DOI: 10.1080/10286630701856468.
- De Paoli, D. & Foss, L. (2019). Nordic Council of Ministers: Effects of Network Funding – An Evaluation. DOI: 10.6027/TN2019-523.
- Ely, Margot (1993). Kvalitativ forskningsmetodik i praktiken. Studentlitteratur. Lund
- Gilje, Nils/Grimen, Harald (1995). Samhällsvetenskapernas förutsättningar. Daidalos. Göteborg
- Glaser, Barney/Strauss, Anselm (1980). The Discovery Of Grounded Theory. Aldine Publishing Company. NewYork
- Grönmo, Sigmund (2006). Metoder i samhällsvetenskap. Liber. Malmö
- Haaland, Gunnar, Kümmerling-Meibauer, Bettina, Ommundsen, Åse (2022). Exploring challenging picture books in education. ISBN 9781032017440. Routledge.
- Kusek, J. Zall och Rist, R.C. (2004): Ten Steps to a Results Based Monitoring and Evaluation System, a handbook for development practitioners. World Bank
- Larsson, Staffan (2011). Kvalitativ analys – exemplet fenomenografi. Studentlitteratur. Lund
- Lundgren, Per (2002). Project Management – making it work in school. Karlstad University Press.
- Mangset, P. (2015). Om den korporative tradisjonen i nordisk kulturpolitikk – med særlig vekt på den svenske kulturpolitikens historie. Nordisk Kulturpolitisk Tidskrift, 18:1, 48-65. Retrieved from:
https://www.idunn.no/nkt/2015/01/om_den_korporative_tradisjonen_i_nordisk_kulturpolitikk_m
- Mangset, P., Kangas, A., Skot-Hansen, D. & Vestheim, G. (2008).
- McLaughlin J. och Jordan G. (1999), Logic Models: A Tool for Telling Your Program's

Performance Story, Evaluation and Program Planning, Volume 22, Number 1,
February 1999

Nordic cultural policy. International Journal of Cultural Policy, 14:1, 1-5. DOI:
10.1080/10286630701856435.

Nordic Council of Ministers (2020). Art and culture – driving force for sustainable
development in the Nordic region. Co-operation programme on culture policy 2021–
2024. Retrieved from: <https://pub.norden.org/politknord2021-708/#>.

Nordic Culture Fund (2021). Reflections. Art Culture Politics Society. Copenhagen.

Nordic Culture Point (2017). Focus Projects: Effects and Results of Funding.
urn:nbn:se:norden:org:diva-4760.

Nordisk kulturkontakt, NORDISK KULTURKONTAKT. (20210901). Bokslukaren.org

APPENDIX

Bilagor

1. [Enkät till referensgruppen. Svensk version \(pdf\)](#)
2. [Enkät till referensgruppen. Engelsk version \(pdf\)](#)
3. [Enkät till arbetsgruppen. Svensk version \(pdf\)](#)
4. [Enkät till arbetsgruppen. Engelsk version \(pdf\)](#)
5. [Enkät till Nordiska Hus och institut. Svensk version \(pdf\)](#)
6. [Frågeformulär I och II till styrgruppens docent. Svensk version \(pdf\)](#)

Respondenterna har svarat på sju olika enkäter varav de två inledande genomfördes med enkätverktyget Webropol^[24]. De påföljande fem enkäterna genomfördes med enkätverktyget Microsoft Forms.

På önskemål från Nordisk kulturkontakt tillgängliggjordes enkäterna i två språkversioner, svenska och engelska. Alla respondenter gavs även möjlighet att besvara frågeställningarna i den svenska enkäten på det skandinaviska språk som de föredrog; svenska, norska eller danska. Två skriftligt besvarade frågeformulär ingick slutligen i undersökningen som riktade sig till styrgruppens forskare.

Att återge samtliga respondentsvar i alla enkäter i två språkversioner skulle innebära att bilagan skulle komma att uppgå till flera hundra sidor. Istället inkluderas här länkarna till Microsoft Forms med alla respondentsvar tillgängliga, på det språk som respondenten valt och i de fall där respondenten inte valt att svara på engelska är de individuella svaren heller inte översatta till engelska.

24. Enkätverktyget tillgängliggjordes under undersökningen genom NKK.

Här nedan följer först kort instruktion till hur läsaren når enkäterna via länk till Microsoft Forms. Därpå följer länkar direkt till alla respondentsvaren.

1. Alla enkätsvar är tillgängliga genom att skapa ett Microsoft Forms konto. Klicka på länken och sedan på 'Logga in' i högra hörnet: [Microsoft Forms | Surveys, Polls, and Quizzes](#)
2. Skapa ett gratis konto och klicka sedan på respektive länk för enkäterna här nedanför:
3. För att komma till interaktiva länkar, kopiera och klistra in en av summeringslänkarna i webb läsaren.

Referensgruppens enkätsvar på svenska (alla individuella svar):

[DE NORDISKA BILDERBÖCKERNA \(office.com\)](#)

Referensgruppens enkätsvar på engelska (alla individuella svar):

[THE NORDIC PICTURE BOOKS \(office.com\)](#)

Arbetsgruppens enkätsvar på svenska (alla individuella svar):

[ENKÄT TILL ARBETSGRUPPEN \(office.com\)](#)

Arbetsgruppens enkätsvar på engelska (alla individuella svar):

[SURVEY TO THE TASK FORCE \(office.com\)](#)

Nordiska husen och institutens enkätsvar på svenska:

[Enkät till de Nordiska husen och instituten \(office.com\)](#)

Länkar med de summerade resultaten för respektive enkät:

- [Referensgruppens enkätsvar på svenska](#)
- [Referensgruppens enkätsvar på engelska](#)
- [Arbetsgruppens enkätsvar på svenska:](#)
- [Arbetsgruppens enkätsvar på engelska](#)
- [Nordiska husen och instituten \(endast svensk enkätversion\)](#)

OM DENNA PUBLIKATION

Så upptäcker barnen de nordiska bilderböckerna – Kvalitativa effekter av stödresurser till läsfrämjare

Text: Per Lundgren

ISBN 978-952-7572-90-0 (ONLINE)

ISBN 978-952-7572-91-7 (PDF)

<https://pub.nkk.org/nordiskabilderbocker/>

© Nordisk kulturkontakt 2024

Publicerad: 29.10.2024

Förstasidans bild: Nordisk kulturkontakt/Nora Sayyad

Nordiskt samarbete

Nordisk kulturkontakt (NKK) är Nordiska ministerrådets kulturinstitution i Helsingfors och en del av det officiella nordiska samarbetet. Vi främjar, förstärker och berättar om nordiskt kultursamarbete med ambitionen att alla ska kunna delta i kultur- och samhällsliv på lika villkor.

Nordisk kulturkontakt

Helsingfors / Kajsaniemi
PB 231, Kajsaniemigatan 9
00171 Helsingfors, Finland

Helsingfors / Sveaborg
Sveaborg B 28
00190 Helsingfors, Finland